

DE APOCALYPS ONTHULD

*waarin de verborgenheden die daar voorzeggd zijn
en tot nu toe verborgen waren,
worden onthuld.*

DE DERTIENDE HOOFDSTUK

1. *En ik zag vanuit de zee een beest ¹ opklimmen, hebbende zeven hoofden en tien hoornen en op zijn hoornen tien diademen en op zijn hoofden een naam van lastering.*
2. *En het beest dat ik zag was een luipaard gelijk en zijn voeten zoals van een beer en zijn mond zoals de mond van een leeuw; en de draak gaf hem kracht en zijn troon en grote mogendheid.*
3. *En ik zag een van zijn hoofden als gewond tot de dood en zijn plaag van de dood werd genezen; en de ganse aarde verwonderde zich achter het beest.*
4. *En zij aanbadten de draak, die het beest mogendheid had gegeven; en zij aanbadten het beest, zeggende: Wie is dit beest gelijk, wie kan er mee strijden.*
5. *En het werd een mond gegeven sprekende grote dingen en lasteringen en het werd mogendheid gegeven om het te doen tweeënveertig maanden.*
6. *En het opende zijn mond tot lastering gericht tegen God, om te lasteren Zijn Naam en Zijn Tabernakel en die in de hemel wonen.*
7. *En het werd gegeven om oorlog te voeren met de heiligen en om die te overwinnen en het werd mogendheid gegeven over alle stam en tong en natie.*
8. *En allen die op de aarde wonen, zullen het aanbidden, van wie de namen niet zijn geschreven in het Boek des Levens van het Lam, dat geslacht is van de grondlegging der wereld.*
9. *Indien iemand een oor heeft, die hore.*
10. *Indien iemand in gevangenschap zal geleid hebben, die zal in gevangenschap heengaan; indien iemand met het zwaard zal gedood hebben, die moet met het zwaard gedood worden; hier is de lijdzaamheid en het geloof van de heiligen.*
11. *En ik zag een ander beest vanuit de aarde opklimmen en het had twee hoornen, het Lam gelijk en het sprak zoals de draak.*
12. *En het oefent al de mogendheid van het eerste beest uit vóór dit en het maakt dat de aarde en die daarin wonen, het eerste beest aanbidden, waarvan de plaag van zijn dood genezen was.*
13. *En het doet grote tekenen, zodat het ook vuur doet nederdalen vanuit de hemel op de aarde vóór de mensen.*
14. *En verleidt degenen die op de aarde wonen, door de tekenen die er aan gegeven zijn te doen vóór de ogen van het beest, zeggende tot degenen die op de aarde wonen een beeld te maken voor het beest dat de plaag van het zwaard heeft en leefde.*
15. *En het werd gegeven om het beeld van het beest een geest te geven, opdat het beeld van het beest ook zou spreken en maken dat al wie het beeld van het beest niet aanbidden, gedood worden.*
16. *En het maakt dat het aan allen, kleinen en groten en rijken en armen en vrijen en knechten, een merkteken geve op hun rechterhand en op hun voorhoofden.*

¹ Met het beest wordt hier bedoeld een levend wezen, onderscheiden van een menselijk wezen; dat geen beest wordt bedoeld is duidelijk uit de beschrijving.

17. En dat niemand kan kopen of verkopen, indien hij niet heeft het merkteken of de naam van het beest of het getal van zijn naam.

18. Hier is de wijsheid; die inzicht heeft, rekene het getal van het beest, het getal immers eens mensen is het en zijn getal zeshonderdzesenzestig.

DE GEESTELIJKE ZIN

De inhoud van dit gehele hoofdstuk.

In dit hoofdstuk wordt verder gehandeld over de draak en beschreven wordt de leer en het geloof, welke onder hem worden verstaan; hoedanig die is bij de leken en daarna hoedanig bij de geestelijken; met het beest vanuit de zee opklimmend, wordt die leer en dat geloof bij de leken beschreven, vers 1 tot 10; en met het beest vanuit de aarde die leer en dat geloof bij de geestelijken, vers 11 tot 17; en verder ten aanzien van de vervalsing van het ware van het Woord door dezen, vers 18.

De inhoud van de afzonderlijke verzen.

En ik zag vanuit de zee een beest opklimmen, betekent de leken in de kerken van de hervormden, die in de leer en het geloof van de draak zijn over God en over de zaliging; hebbende zeven hoofden, betekent de waanzin vanuit louter valse dingen; en tien hoornen, betekent veel macht; en op zijn hoornen tien diademen, betekent de macht van vele ware dingen van het Woord te vervalsen; en op zijn hoofden een naam van lastering, betekent de ontkenning van het Goddelijk Menselijke van de Heer en de leer van de Kerk niet vanuit het Woord, maar vanuit het eigen inzicht uitgebroed; en het beest dat ik zag, was een luipaard gelijk, betekent de ketterij vernietigend voor de Kerk, omdat zij vanuit vervalste ware dingen van het Woord is; en zijn voeten zoals van een beer, betekent vol van begoochelingen vanuit de gelezen maar niet verstande zin van de letter van het Woord; en zijn mond zoals de mond van een leeuw, betekent de redeneringen vanuit de valse dingen alsof die vanuit de ware dingen waren; en de draak gaf hem zijn kracht en zijn troon en grote mogendheid, betekent dat dit ketterse door de aanvaarding door de leken zich laat gelden en regeert; en ik zag een van zijn hoofden als gewond tot de dood, betekent dat de leer ten aanzien van het geloof alleen niet samenstemt met het Woord, waar zo vaak de werken bevolen worden; en zijn plaag van de dood werd genezen, betekent de genezing ervan hierdoor en de ganse aarde verwonderde zich achter het beest, betekent dat die leer en dat geloof toen met vreugde werd aanvaard; en zij aanbaden de draak, die het beest mogendheid gegeven had, betekent de erkenning dat zij zodanig is als zij gegeven is door de voorgangers en leraren, die haar geldend maakten door de aanvaarding door de grote menigte; en zij aanbaden het beest, betekent de erkenning door de grote menigte dat het de heilige waarheid is; zeggende: Wie is dit beest gelijk, wie kan er mee strijden, betekent de voortreffelijkheid van die leer, omdat zij door niemand kan worden tegengesproken; en het werd een mond gegeven sprekende grote dingen en lasteringen, betekent dat zij boze en valse dingen leert; en het werd mogendheid gegeven om het te doen tweeënveertig maanden, betekent de gelegenheid om de boze en de valse dingen van die leer te leren en te doen tot aan het einde van die Kerk, als er de aanvang van de Nieuwe is; en het opende zijn mond tot lastering gericht tegen God om te lasteren Zijn Naam, betekent hun uitingen, die ergernissen zijn, tegen het Goddelijke Zelf en tegen het Goddelijk Menselijke van de Heer en tegelijk tegen het geheel van de Kerk vanuit het Woord waardoor de Heer vereerd wordt; en Zijn tabernakel en die in de hemel wonen, betekent de ergernissen tegen de hemelse Kerk van de Heer en tegen de hemel; en het werd gegeven om oorlog te voeren met de heiligen en om die te overwinnen, betekent dat zij de Goddelijke Ware dingen bestreden en die neervelden; en het werd mogendheid gegeven over alle stam, en tong en natie, betekent zo de heerschappij over alle dingen van de Kerk, zowel over die welke

van haar leer zijn, als over die welke van haar leven zijn; en allen die op de aarde wonen, zullen het aanbidden, van wie de namen niet zijn geschreven in het Boek van het Lam, betekent dat allen dat ketterse als het heilige van de Kerk hebben erkend, uitgezonderd zij die hebben geloofd in de Heer; dat gedood is van de grondlegging van de wereld, betekent het Goddelijk Menselijke van de Heer, dat niet erkend is vanaf de instauratie van de Kerk; indien iemand een oor heeft, die hore, betekent dat zij die wijs willen zijn, op deze dingen mogen letten; indien iemand in gevangenschap geleid zal hebben, die zal in gevangenschap heengaan, betekent dat degene die met dat ketterse anderen ervan afbrengt goed te geloven en goed te leven, door zijn eigen en valse en boze dingen naar de hel wordt heengevoerd; indien iemand met het zwaard zal gedood hebben, die moet met het zwaard gedood worden, betekent dat hij die met valse dingen de ziel van een ander vernietigt, door de valse dingen wordt vernietigd en vergaat; hier is de lijdzaamheid en het geloof van de heiligen, betekent dat de mens van de Nieuwe Kerk van de Heer door verzoeken van de zijde van hen daarnaar wordt onderzocht hoedanig hij is ten aanzien van het leven en ten aanzien van het geloof; en ik zag een ander beest vanuit de aarde opklimmen, betekent de geestelijken die in de leer en het geloof van de draak zijn ten aanzien van God en de zaliging; en het had twee hoornen, het Lam gelijk en het sprak zoals de draak, betekent dat zij spreken, leren en schrijven vanuit het Woord, alsof het het Goddelijk Ware van de Heer was, maar evenwel is het het ware maar vervalst; en het oefent al de mogendheid van het eerste beest uit vóór hetzelve, betekent dat zij de dogma's hebben bevestigd en dat die dogma's zich daardoor laten gelden; en het maakt dat de aarde en die daarin wonen, het eerste beest aanbidden, waarvan de plaag van zijn dood genezen was, betekent dat het krachtens de bevestigingen is vastgelegd dat het als het heilige van de Kerk zou worden erkend, wat door de grote menigte was aanvaard; en het doet grote tekenen, betekent de betuigingen dat het ware dingen zijn die zij leren, hoewel het valse dingen zijn; zodat het ook vuur doet nederdalen vanuit de hemel op de aarde vóór de mensen, betekent de verzekeringen dat hun valse dingen ware dingen zijn; en verleidt degenen die op de aarde wonen, met als oorzaak de tekenen die het kon doen in de tegenwoordigheid van het beest, betekent dat zij door de betuigingen en de verzekeringen de mensen van de Kerk in dwaling brengen; zeggende tot degenen die op de aarde wonen een beeld te maken voor het beest dat de plaag van het zwaard heeft en leefde, betekent dat zij de mensen van de Kerk ertoe brengen om als leer te aanvaarden dat het geloof het enige middel van het heil is, vanwege deze reden en het werd gegeven om het beeld van het beest een geest te geven, opdat het beeld van het beest ook zou spreken, betekent dat het hun werd toegestaan om die leer door het Woord te bevestigen, waar vanuit zij, als het ware levend gemaakt, wordt geleerd; en maken dat al wie het beeld van het beest niet aanbidden, gedood worden, betekent dat zij de verdoemenis uitspreken over hen die niet de leer van hun geloof als de heilige leer van de Kerk erkennen; en het maakt dat het aan allen, kleinen en groten, en rijken en armen en vrijen en knechten, betekent allen in die Kerk, van onverschillig welke stand, welke ontwikkeling en in welk inzicht zij zijn; een merkteken geve op hun rechterhand en op hun voorhoofden, betekent dat niemand als hervormd christen wordt erkend dan alleen hij die deze leer met geloof en liefde aanvaardt; en dat niemand kan kopen en verkopen, indien hij niet heeft het merkteken of de naam van het beest of het getal van zijn naam, betekent dat het niemand geoorloofd is om vanuit het Woord te leren, dan alleen hij die deze leer erkent en zweert bij het geloof daaraan en de liefde daarvoor, of bij iets zodanigs dat daaraan gelijkvormig is; hier is de wijsheid, betekent dat het van een wijze is om uit de dingen die in dit hoofdstuk zijn gezegd en ontvouwd, te zien en te verstaan hoedanig de leer en het geloof aan God en over de zaliging is bij de geestelijken; die inzicht heeft, rekene het getal van het beest, betekent dat hij die in de verlichting uit de Heer is, kan leren kennen het hoedanige van de bevestigingen van die leer en van dat geloof vanuit het Woord bij hen; het getal immers eens mensen is het, betekent het hoedanige van het Woord en van de Kerk daaruit; zijn getal is

zeshonderdzesenzestig, betekent dit hoedanige, namelijk dat door hen al het ware van het Woord is vervalst.

DE ONTVOUWING

567. En ik zag vanuit de zee een beest opklimmen, betekent de leken in de Kerken van de hervormden, die in de leer en het geloof van de draak zijn ten aanzien van God en ten aanzien van de zaliging.

Wat en hoedanig het geloof van de draak is, zie nr. 537; over dit geloof wordt in dit hoofdstuk verder gehandeld; en onder dit beest, dat gezien werd vanuit de zee op te klimmen, wordt dat geloof bij de leken verstaan, maar onder het beest vanuit de aarde, waarover in vers 11, wordt dat geloof bij de geestelijken verstaan.

Dat hier in voortzetting over de draak wordt gehandeld, blijkt hieruit in dit hoofdstuk, ‘dat de draak aan het beest opklimmende vanuit de zee zijn kracht gaf en de troon en grote mogendheid’, vers 2 ; en dat ‘zij de draak aanbaden, die het beest mogendheid gegeven had’, vers 4.

En ten aanzien van het beest vanuit de aarde, dat het sprak zoals de draak, vers 11; en dat het al de mogendheid van het eerste beest oefende in aanwezigheid van de draak, vers 12.

Dat het leken zijn die onder het beest vanuit de zee worden verstaan en de geestelijken die onder het beest vanuit de aarde worden verstaan, is omdat met de zee wordt aangeduid het uiterlijke van de Kerk en met de aarde het innerlijke ervan, nr. 398 en elders; en in de uiterlijke dingen van de leer van de Kerk zijn de leken en in de innerlijke dingen ervan zijn de geestelijken; en daarom ook wordt het beest vanuit de aarde in wat volgt de pseudoprofeet genoemd.

Dat het degenen zijn die in de Kerk van de hervormden zijn, is omdat over de hervormden wordt gehandeld tot en met hoofdstuk 16, en over de rooms-katholieken in de hoofdstukken 17 en 18; en daarna over het Laatste Gericht en tenslotte over de Nieuwe Kerk.

Dat zij zoals beesten verschenen, is omdat de draak een beest is en omdat het beest in het Woord de mens betekent ten aanzien van zijn aandoeningen: de onschadelijke en nuttige beesten ten aanzien van de goede aandoeningen en de schadelijke en onnuttige beesten ten aanzien van de boze aandoeningen; en daarom worden de mensen van de Kerk in het algemeen ‘schapen’ genoemd en een menigte van hen een kudde en wordt degene die leert de herder genoemd; vandaar is het ook dat het Woord ten aanzien van zijn macht, aandoening, verstand en wijsheid, eerder wordt beschreven met de vier beesten: die de leeuw, het kalf, de arend en de mens waren, hoofdstuk 4; en het verstand van het Woord met paarden, hoofdstuk 6; de oorzaak ervan is de volgende, dat de aandoeningen van de mens in de geestelijke wereld uit de verte zoals beesten verschijnen, zoals eerder meermalen is gezegd; en de beesten zijn, in zich beschouwd, niets anders dan de vormen van de natuurlijke aandoeningen; de mensen echter zijn niet alleen de vormen van de natuurlijke aandoeningen, maar tevens ook van de geestelijke aandoeningen.

Dat mensen ten aanzien van de aandoeningen worden verstaan onder beesten, kan vaststaan uit deze plaatsen: ‘Gij zult een regen der welwillendheden doen druipen, Gij zult Uw zwoegende erfenis bevestigen, het beest, Uw menigte, zij zullen daarin wonen’, (Psalm 68:10,11).

‘Al het wilde beest des wouds is Mijn, de beesten op de bergen der duizenden; Ik ken alle vogel der bergen, het beest van Mijn velden is met Mij’, (Psalm 50:10,11).

‘Asur was een ceder op de Libanon; hoog was zijn hoogte geworden; in zijn takken nestelden alle vogelen der hemelen en onder zijn takken baarden alle beesten des velds, en in zijn schaduw woonden alle grote natiën’, (Ezechiël 312-6,10,13; Daniël 4:7-13).

‘Ik zal te dien dage een verbond voor hen maken met het beest des velds en met de vogel der hemelen en Ik zal u Mij ondertrouwen tot in het eeuwige’, (Hosea 2:17,18).

‘Verheugt u en verblijdt u, vreest niet, gij beesten van Mijn velden, omdat de habitakels der woestijn grazig zijn geworden’, (Joël 2:21,22).

‘Te dien dage zal er een grote opschudding zijn; Jehudah zal tegen Jeruzalem strijden en er zal de plaag zijn van het paard, het muilnier, de kameel en van alle beest; daarna zal eenieder die overig is, tot Jeruzalem opklimmen’, (Zacharia 14:13-16).

‘Verafschuwen zal hem de vogel en alle beest der aarde zal hem verachten’, (Jesaja 18:6).

‘Gij, zoon des mensen, zeg tot de vogel van alle vleugel en tot alle beest des velds: Vergadert u tot Mijn slachtoffer op de bergen Israëls; zo zal Ik Mijn heerlijkheid geven onder de natiën’, (Ezechiël 39:17-21).

‘Jehovah vergadert de verdrevenen van Israël, alle gij beest van Mijn velden, komt’, (Jesaja 56:8,9).

‘Jehovah zal Asur verdoen; in het midden van haar zal al het wilde dier van de natie rusten, zowel de roerdomp als de eend op haar granaatappelen’, (Zefanja 2:13,14).

‘De schapen zijn verstrooid, zonder herder en tot spijs voor al het wilde dier van het veld’, (Ezechiël 34:5,8).

‘Op de aangezichten des velds zal Ik u heenwerpen en Ik zal alle vogel der hemelen op u doen wonen en Ik zal het wilde dier van de gehele aarde verzadigen van u’, (Ezechiël 32:4; 5:17; 29:5; 33:27; 39:4; Jeremia 15:3; 16:4; 19:7; 27:5,6).

‘De vijand doet Jehovah smaadheid aan; geef aan het beest niet de ziel van de tortelduif’, (Psalm 74:19,19).

‘Ik zag in het gezicht vier beesten opklimmen vanuit de zee; het eerste was gelijk zoals een leeuw en het had arendsvleugels; het tweede was gelijk een beer, het derde zoals een pardel [panterachtig dier] en het vierde was schrikkelijk’, (Daniël 7:2-7).

‘De geest deed, Jezus heendrijvende, uitgaan in de woestijn en Hij was met de beesten en de engelen bedienden Hem’, (Markus 1:12,13).

Hij was niet met de beesten, maar met duivels, die hier onder beesten worden verstaan; zo ook in andere plaatsen, waar beesten en wilde beesten worden genoemd, (zoals in: Jesaja 35:9; 43:20; Jeremia 12:4,8-10; Ezechiël 8:10; 34:23,25,28; 38:18-20; Hosea 4:2,3; 13:8; Joël 1:16,18,20; Habakuk 2:17; Daniël 2:37,38; Psalm 8:7-9; Psalm 80:14; Psalm 104:10,11,14,20,25; Psalm 148:7,10; Exodus 23:28-30; Leviticus 26:6; Deuteronomium 7:22; 32:24); in al deze plaatsen worden met de beesten de mensen ten aanzien van hun aandoeningen aangeduid.

Met de mens en het beest tegelijk wordt de mens aangeduid ten aanzien van de geestelijke aandoening en ten aanzien van de natuurlijke aandoening, (in de volgende plaatsen, Jeremia 7:20; 21:6; 27:5; 31:27; 32:43; 33:10-12; 36:29; 50:3; Ezechiël 14:13,17,19; Zefanja 1:2,3; Zacharia 2:4,5; 8:9,10, Jona 3:7,8; Psalm 36:7; Numeri 18:15).

Met alle beesten die geofferd werden, werden de goede aandoeningen aangeduid; evenzo met de beesten die gegeten werden; en het tegendeel met de beesten die niet gegeten mochten worden, (Leviticus 20:25,26).

568. Hebbende zeven hoofden, betekent de waanzin vanuit louter valsheden, evenzo als dit met de zeven hoofden van de draak werd aangeduid, nr. 538.

569. En tien hoornen, betekent veel macht; iets eenders als met de hoornen van de draak wordt aangeduid; dit waren er ook tien, nr. 539.

570. En op zijn hoornen tien diademen, betekent de macht van vele waarheden van het Woord te vervalsen.

Met de hoornen wordt de macht aangeduid, nr. 539; met tien wordt aangeduid veel, nr. 101; en met de diademen worden de vervalste ware dingen van het Woord aangeduid, nr. 540; vandaar wordt met op zijn hoornen tien diademen, aangeduid: het in zijn macht hebben om vele waarheden van het Woord te vervalsen; van de draak wordt gezegd dat hij op zijn hoofden zeven diademen had, van dit beest van de draak wordt echter gezegd dat het op zijn hoornen tien diademen had; de oorzaak hiervan is dat hier de macht wordt aangeduid van vele waarheden van het Woord te vervalsen, daar echter de vervalsing van alle ware dingen; de leken immers kunnen het, maar zij doen het niet; degenen immers die in de valsheden en in het geloof ervan zijn, zijn tegen de ware dingen; en daarom vervalsen zij de ware dingen wanneer zij die in het Woord zien.

571. En op zijn hoofden een naam van lastering, betekent de ontkenning van het Goddelijk Menselijke van de Heer en de leer van de Kerk niet vanuit het Woord, maar vanuit het eigen inzicht uitbroedt.

Met de zeven hoofden wordt de waanzin vanuit louter valsheden aangeduid, zoals eerder in nr. 568; en deze waanzin spreekt lastering wanneer hij het Goddelijke van de Heer in Zijn Menselijke ontkent; en eveneens wanneer hij de leer van de Kerk niet vanuit het Woord neemt, maar die vanuit het eigen inzicht uitbroedt.

Wat het eerste betreft, dat het een lastering is, het Goddelijke van de Heer in Zijn Menselijke te ontkennen; dit is omdat degene die dit ontkent, tegen het geloof is dat in de gehele christelijke wereld is aanvaard, dit wordt de Athanasiaanse geloofsbelijdenis genoemd, waar duidelijk wordt gezegd, dat in Jezus Christus God en Mens, dat wil zeggen, het Goddelijke en het Menselijke, niet twee zijn, maar één en dat zij één Persoon zijn, verenigd zoals de ziel en het lichaam; en daarom staan degenen die het Goddelijke in Zijn Menselijke ontkennen, niet ver af van de Socinianen en de Arianen, namelijk dan, wanneer zij alleen over het Menselijke van de Heer zo denken als over het menselijke van een ander mens en dan in het geheel niets over Zijn Goddelijke uit het eeuwige.

Wat het tweede betreft, dat het een lastering is de leer van de Kerk niet vanuit het Woord te nemen, maar die vanuit het eigene uit te broeden; dit is omdat de Kerk is vanuit het Woord en zij zodanig is, hoedanig zij het verstand van het Woord heeft; zie ‘de Leer van het Nieuwe Jeruzalem aangaande de Gewijde Schrift’, nrs. 76 tot 79; en de leer dat het geloof-alleen, dat wil zeggen, het geloof zonder de werken van de Wet, rechtvaardigt en zaligt, is niet vanuit het Woord, maar vanuit één enkel gezegde van Paulus (Romeinen 3:28), maar vals verstaan; zie nr. 417; en elk valse van de leer leidt nergens anders zijn oorsprong vandaan dan vanuit het eigen inzicht; wat immers wordt er universeler in het Woord geleerd dan het boze te schuwen en het goede te doen; en wat komt daar duidelijker uit dan dat men God en de naaste moet liefhebben; en wie ziet niet, dat niemand de naaste kan liefhebben, tenzij hij leeft volgens de werken van de Wet; en wie de naaste niet liefheeft, heeft ook God niet lief, want in de liefde van de naaste verbindt de Heer Zich met de mens en de mens zich met de Heer, dat wil zeggen, de Heer en de mens zijn in die liefde samen.

En wat is de naaste liefhebben anders dan hem niet het boze doen volgens de geboden van de Decaloog, (Romeinen 13:8-11); en voor zoveel als de mens de naaste niet het boze wil doen, voor evenzoveel wil hij hem het goede doen; hieruit blijkt, dat het een lastering is, de werken van deze Wet buiten te sluiten van de zaliging, zoals degenen doen die het geloof-alleen, namelijk het van de goede werken gescheiden geloof, tot het enig en alleen zaligmakende maken.

Onder de lastering, (Mattheüs 12:31,32; Openbaring 17:3; Jesaja 37:6,7,23,24), wordt verstaan het Goddelijke van de Heer ontkennen, zoals de Socinianen doen en het Woord ontkennen; want zij die zo het Goddelijke van de Heer ontkennen, kunnen de hemel niet binnengaan; het Goddelijke van de Heer immers is het al in alle dingen van de hemel; en wie het Woord ontkent, die ontkent alle dingen van de godsdienst.

572. En het beest dat ik zag, was een luipaard gelijk, betekent een ketterij vernietigend voor de Kerk, omdat zij vanuit vervalste ware dingen van het Woord is.

Met beesten in het algemeen worden mensen ten aanzien van hun aandoeningen aangeduid, nr. 567; en met luipaard wordt aangeduid de aandoening of de begeerte van de ware dingen van het Woord te vervalsen; en omdat het een grimmig dier is en schuldloze dieren verscheurt, wordt ook aangeduid een ketterij die vernietigend is voor de Kerk.

Dat de vervalste ware dingen van het Woord met het luipaard worden aangeduid, is vanwege zijn zwarte en lichte vlekken en met de zwarte vlekken worden de valse dingen aangeduid en met het lichte daartussen wordt het ware aangeduid; vandaar worden, omdat het een grimmig en verscheurend dier is, daarmee aangeduid de vervalste en zo vernietigde ware dingen van het Woord.

Eendere dingen worden met het luipaard aangeduid in de volgende plaatsen: *‘Zal de Ethiopiër zijn huid veranderen en het luipaard zijn vlekken; kunt ook gij het goede doen, die geleerd zijt het boze te doen’*, (Jeremia 13:23).

‘De leeuw vanuit het woud heeft de magnaten verslagen, de wolf der velden zal hen verwoesten, het luipaard wakende tegen hun steden, een elk die is uitgegaan, zal verscheurd worden, omdat de afkeringen machtig zijn geworden’, (Jeremia 5:6); het luipaard wakende tegen de steden, betekent de ware dingen van de leer; de stad is de leer, nr. 194.

‘Omdat zij Mij vergeten zijn, daarom werd Ik hun zoals een leeuw en zoals een luipaard op de weg zal Ik loeren’, (Hosea 13:5-7); de weg duidt ook het ware aan, nr. 176.

‘De wolf zal met het lam verkeren en het luipaard met het bokje’, (Jesaja 11:5,6); daar wordt gehandeld over het komende rijk van de Heer; het bokje is het echte ware van de Kerk en het luipaard is dat ware maar vervalst.

‘Het derde beest opklimmend uit de zee was zoals een luipaard en het had vier vleugels op de rug’, (Daniël 7:6); over de vier beesten die door Daniël zijn gezien, zie hierna, nr. 574.

573. En zijn voeten zoals van een beer, betekent vol van begoochelingen vanuit de gelezen, maar niet verstane zin van de letter van het Woord.

Met de voeten wordt het natuurlijke aangeduid, dat het laatste is waarop die ketterij, die onder het luipaard wordt verstaan, staat en als het ware wandelt; en dit is de letterlijke zin van het Woord; en met de beer worden degenen aangeduid die het Woord lezen en niet verstaan, ten gevolge waarvan zij begoochelingen hebben; dat dezen met beren worden aangeduid, bleek mij uit de beren die ik gezien heb in de geestelijke wereld en uit sommigen daar die in een berenvel gestoken waren en zij allen zijn het geweest die het Woord hebben gelezen en niet enig leerstellig ware daarin hebben gezien; en verder ook degenen die de schijnbaarheden van het ware daar hebben bevestigd, vanwaar de begoochelingen zijn; er verschijnen daar schadelijke beren en niet schadelijke en ook witte beren, maar zij worden onderscheiden door hun koppen; die welke de niet schadelijke hebben, lijken op koppen van kalveren of schapen. Zulke dingen worden met beren aangeduid in de volgende plaatsen: *‘Hij heeft mijn paden omgekeerd; Hij is mij een loerende beer, een leeuw in verborgen plaatsen; Hij heeft mijn wegen verdraaid, Hij heeft mij tot een verlatene gesteld’*, (Klaagliederen 3:8-11).

‘Ik zal hen tegemoet gaan zoals een van jongen beroofde beer en hen daar verslinden zoals een woeste leeuw; het wilde dier des velds zal hen verscheuren’, (Hosea 13:7,8).

‘Het kalf en de jonge leeuw zullen nederliggen en de jonge koe en de beer zullen weiden’, (Jesaja 11:5,6).

‘Het tweede beest opklimmend vanuit de zee was een beer gelijk en het had drie ribben tussen zijn tanden’, (Daniël 7:5).

Met *‘de leeuw en de beer, die David versloeg, ze vattende bij de baard’*, (1 Samuël 17:34-37), wordt iets eenders aangeduid; evenzo (2 Samuël 17:8).

Dat in die plaatsen leeuw en beer wordt gezegd, is omdat met de leeuw wordt aangeduid het valse dat de waarheden van het Woord vernietigt en met de beer wordt aangeduid de

begoochelingen die eveneens vernietigen, maar niet in die mate; en daarom wordt bij Amos gezegd: *'De dag van Jehovah, een dag van duisternis en niet van licht; het is zoals iemand die voor een leeuw vlucht en op een beer valt'*, (Amos 5:18,19).

Men leest in het tweede Boek der Koningen, dat *'Elisa door knapen werd bespot en kaalkop genoemd en dat daarom 42 knapen door twee berinnen uit het woud verscheurd werden'*, (2 Koningen 2:23,24); dit heeft plaatsgevonden, omdat Elisa de Heer uitbeelde ten aanzien van het Woord, nr. 298; en omdat kaalheid in het Woord betekent: zonder de zin van de letter, dus niet iets was, nr. 47 en het getal tweeënveertig de lastering, nr. 583; en de berinnen betekenden de letterlijke zin van het Woord, weliswaar gelezen, maar niet verstaan.

574. En zijn mond zoals de mond van een leeuw, betekent de redeneringen vanuit valsheden, alsof die de ware dingen waren.

Met de mond wordt de leer, de prediking en het gesprek aangeduid, nr. 452; hier de redenering vanuit de valse dingen van de leer, omdat met het hoofd, waarin de mond is, de waanzin vanuit louter valse dingen wordt aangeduid, nr. 568; met de leeuw wordt het Goddelijk Ware in de macht aangeduid, nrs. 241, 471, hier echter het valse in de macht, door de redeneringen die verschijnen alsof die het ware waren, nr. 573; vandaar worden met zijn mond zoals de mond van een leeuw aangeduid de redeneringen vanuit de valsheden alsof zij vanuit waarheden waren.

Dat het luipaard, de beer en de leeuw zulke dingen betekenen, kan vaststaan uit eendere beesten die gezien zijn door Daniël, waarover het volgende: *'Er klommen vier grote beesten op vanuit de zee; het eerste zoals een leeuw, maar het had arends vleugels; ik was ziende, totdat zijn vleugels uitgeplukt waren en het werd van de aarde opgeheven en op zijn voeten zoals een mens opgericht en aan hem werd een mensenhart gegeven.*

Het tweede beest was een beer gelijk en richtte zich aan de ene zijde op; drie ribben waren in zijn mond tussen zijn tanden; en er werd gezegd: Sta op, eet veel vlees.

Het derde beest was zoals een luipaard; het had vier vleugels, zodanige als de vogels hebben, op zijn rug en ook had het beest vier hoofden en aan hem werd de heerschappij gegeven.

Het vierde beest was schrikkelijk en gruwelijk en zeer sterk en het had grote ijzeren tanden; het at en verbrijzelde en vertrad het overige met zijn voeten', (Daniël 7:3-7); met deze vier beesten worden de opeenvolgende staten van de Kerk beschreven, vanaf haar eerste tot haar laatste staat, totdat zij ten aanzien van al het goede en het ware van het Woord geheel en al verwoest is; waarna dan de Komst van de Heer plaatsvindt; met de leeuw wordt het Goddelijk Ware van het Woord in de eerste staat aangeduid en daarmee ook de instauratie van de Kerk, die daaronder wordt verstaan dat het van de aarde werd opgeheven en op de voeten opgericht zoals een mens en er werd eveneens een hart zoals van een mens aan gegeven.

Met de beer wordt de tweede staat van de Kerk beschreven en in deze staat wordt het Woord weliswaar gelezen met niet verstaan; met de drie ribben tussen de tanden worden de schijnbaarheden en de begoochelingen aangeduid en met veel vlees wordt de zin van de letter van het Woord in hoofdzaak aangeduid.

De derde staat van de Kerk wordt beschreven met het luipaard, waarmee wordt aangeduid het Woord ten aanzien van de ware dingen vervalst; met de vier vleugels, zodanige als vogels hebben, op de rug, worden de bevestigingen van het valse aangeduid.

De vierde of laatste staat van de Kerk wordt beschreven met het beest dat schrikkelijk en gruwelijk was, waarmee de vernietiging van al het ware en het goede wordt aangeduid en daarom wordt gezegd dat het verbrijzelde en at en het overige met de voeten vertrad; tenslotte wordt de Komst van de Heer beschreven en dan de vernietiging van die Kerk en de instauratie van de Nieuwe, van vers 9 tot het einde.

Door Daniël werden die vier beesten gezien, achtereenvolgens opklimmend vanuit de zee, maar door Johannes werden de eerst drie beesten in één lichaam verenigd gezien, ook vanuit de zee; de oorzaak hiervan is dat bij Daniël met die beesten de opeenvolgende staten van de

Kerk worden beschreven, maar in de Openbaring hier wordt beschreven de laatste staat, waarin alle vorige staten tegelijk zijn; en omdat dit beest naar het lichaam werd gezien zoals een luipaard en naar de voeten zoals een beer en naar de mond zoals een leeuw, worden met het luipaard en de beer in de ene en de andere plaats dezelfde dingen aangeduid; maar met de mond zoals van een leeuw worden de redeneringen vanuit de valse dingen aangeduid, omdat er volgt ‘dat het beest vanuit zijn mond lasteringen sprak’, vers 5,6; en met zijn hoofden wordt de waanzin vanuit louter valse dingen aangeduid.

575. En de draak gaf hem zijn kracht en zijn troon en grote mogendheid, betekent dat dit ketterse door de aanvaarding door de leken zich laat gelden en regeert.

Met de draak wordt dit ketterse aangeduid, waarover nr. 537; met het beest worden de leken aangeduid, nr. 567, die niet spreken vanuit zich, maar vanuit de leraren; en omdat zij het volk zelf zijn, is het duidelijk dat dit ketterse zich krachtens de aanvaarding door hen, zich laat gelden en regeert; dit wordt dus aangeduid met de kracht, de troon en de grote mogendheid, die de draak aan het beest gaf en met deze volgende woorden in vers 4, ‘en zij aanbaden de draak, die het beest mogendheid gegeven had’.

De draak laat zich gelden en regeert door hen, vooral door dit dogma van hun godsdienst, ‘dat het verstand gevangen gehouden moet worden onder de gehoorzaamheid aan het geloof’ en dat datgene het geloof is wat men niet verstaat en dat het geloof van iets dat men verstaat in de geestelijke dingen, een verstandelijk geloof is, dat niet rechtvaardigmakend is’.

Wanneer deze dingen zich bij de leken laten gelden, dan hebben de geestelijken mogendheid, verering en een soort van aanbidding, met als oorzaak de Goddelijke dingen waarvan zij geloven dat zij degenen zijn die weten en dat die uit hun mond geput moeten worden.

Met de kracht wordt de geldigheid aangeduid, met de troon de regering en met de grote mogendheid de heerschappij.

576. En ik zag een van zijn hoofden als gewond tot de dood, betekent dat dit punt van lering, namelijk het hoofd van de overige dingen, dat de mens rechtvaardig gemaakt en gezaligd wordt door het geloof-alleen, zonder de werken van de wet, niet samenstemt met het Woord, waar zo vaak de werken bevolen worden.

Met het ene van de hoofden wordt het voornaamste en het fundamentele van de gehele Kerk van de hervormden aangeduid; het beest had immers zeven hoofden, waarmee de waanzin vanuit louter valse dingen wordt aangeduid, nr. 568; dus eveneens alle valse dingen in een samenvatting; met zeven immers worden in het Woord alle dingen aangeduid, nrs. 10, 391; en omdat alle valse dingen van hun leer ten aanzien van de zaliging van dit ene punt afhangen dat de mens gerechtvaardigd gemaakt en gezaligd wordt door het geloof-alleen zonder de werken der wet, daarom is dit het dat met het ene hoofd van het beest hier wordt aangeduid; daarmee, dat het als gewond tot de dood was, wordt aangeduid dat het niet met het Woord samenstemt, waar zo vaak de werken worden bevolen; alles immers van de leer van de Kerk, dat niet samenstemt met het Woord, is niet gezond, maar het is ongezond aan een ziekte des doods, want vanuit het Woord en niet ergens anders vandaan, zal de leer van de Kerk zijn.

577. En zijn plaag des doods werd genezen, betekent het geneesmiddel voor het hoofd van die leer door deze dingen: dat niemand een goed werk kan doen uit zich en de wet vervullen en dat er daarom in de plaats daarvan is voorzien in een ander middel van het heil, namelijk het geloof in de gerechtigheid en de verdienste van Christus, Die voor de mens heeft geleden en daardoor de verdoemenis van de wet heeft opgeheven.

Dat dit het geneesmiddel voor het gewonde hoofd is en het ook gegeven is, als onder het gewonde hoofd wordt verstaan wat voorafgaat, nr. 576, is bekend; en daarom is het niet nodig om het verder te ontvouwen.

578. En de ganse aarde verwonderde zich achter het beest, betekent dat dat geloof toen met vreugde werd aanvaard en de leer van de gehele Kerk is geworden, omdat zij zo niet knechten onder de wet zouden zijn, maar vrijen onder het geloof.

En de aarde verwonderde zich, betekent de verwondering dat de plaag van de dood was genezen en vandaar de aanvaarding met vreugde; met de gehele aarde wordt de gehele Kerk van de hervormden aangeduid; de aarde immers is de Kerk, nr. 285; en daarom wordt met de gehele aarde verwonderde zich achter het beest, aangeduid dat dat geloof met vreugde werd aanvaard en de leer van de gehele Kerk is geworden; de vreugde waarmee zij werd aanvaard, is omdat zij zo niet knechten onder de wet zouden zijn, maar vrijen onder het geloof; maar zij weten niet dat geheel het tegendeel het geval is, namelijk dat degenen die van zichzelf geloven dat zij vrij zijn onder het geloof of vanuit dat geloof of door dat geloof, slaven onder de zonden zijn, dat wil zeggen, onder de duivel; de zonde immers en de duivel zijn één en hetzelfde; want zo geloven zij dat de wet niet verdoemt en dus geloven zij dat zondigen zonder de verdoemenis van de wet het vrije is, als zij slechts geloof hebben; terwijl dit toch het slaafse zelf is; maar wanneer de mens de zonde, dat wil zeggen, de duivel schuwt, wordt hij van een knecht een vrije.

Hieraan zal ik deze gedenkwaardigheid toevoegen:

Ik sprak met bepaalde geleerden van de Kerk in de wereld der geesten daarover wat zij verstaan onder de werken van de Wet en wat onder de Wet, onder het juk daarvan zij zeggen niet te zijn in slavernij en verdoemenis.

Zij zeiden dat het de werken van de Wet van de Decaloog waren.

En toen ik zei: Wat gebiedt de Decaloog? Zijn het niet deze dingen: Gij zult niet doden, gij zult niet hoereren, gij zult niet stelen, gij zult niet vals getuigen? Zijn dit de werken van de Wet die u scheidt van het geloof, door te zeggen dat het geloof-alleen zonder de werken van de Wet rechtvaardig maakt en zaligt? En zijn het deze dingen waarvoor Christus voldoening heeft gegeven?

Zij antwoordden dat deze het zijn.

En toen werd een stem vanuit de hemel gehoord, zeggende: Wie kan zo waanzinnig zijn. Ineens werden hun aangezichten gekeerd tot duivelse geesten, onder wie Machiavelli was en verscheidenen uit de Jezuïeten-orde, die al die dingen hebben toegelaten, als men zich maar wachtte voor de wetten van de wereld; en met die zouden zij zich verbonden hebben als er niet een gezelschap daartussen was geweest dat hen scheidde.

Gezegd wordt dat de gehele aarde zich verwonderde achter het beest; dat achter het beest is, het volgen en daaraan gehoorzamen, is duidelijk uit deze plaatsen: *'David hield Mijn geboden en hij wandelde achter Mij met zijn ganse hart'*, (1 Koningen 14:8).

'De zonen van Isai gingen achter Saul in de oorlog', (1 Samuel 17:13).

'Gij zult niet achter velen zijn tot boze dingen; gij zult niet antwoorden over een twist achter velen, om te verdraaien', (Exodus 23:2).

'Gij zult niet gaan achter andere goden, die gij niet gekend hebt', (Jeremia 7:9).

'Zij gingen achter andere goden, om die te dienen', (Jeremia 11:10; Deuteronomium 8:19).

'De man die zal gegaan zijn achter Baäl-Peor, zal Jehovah verderven', (Deuteronomium 4:3).

579. En zij aanbaden de draak die het beest mogendheid gegeven had, betekent de erkenning van de leer ten aanzien van de rechtvaardigmaking door het geloof zonder de werken der wet, gegeven door de voorgangers en de leraren, die haar geldend maakten door de aanvaarding door de grote menigte.

Met aanbidden wordt aangeduid als het heilige van de Kerk erkennen; met de draak wordt aangeduid de leer ten aanzien van de rechtvaardigmaking en de zaliging door het geloof-alleen zonder de werken der wet, nr. 537; met dit beest wordt de grote menigte aangeduid,

.....
omdat het de leken zijn, nr. 567; met mogendheid geven wordt aangeduid geldend maken door de aanvaarding door hen, nr. 575.

580. En zij aanbaden het beest, betekent de erkenning door de grote menigte dat het de heilige waarheid is, dat niemand uit zich het goede werk kan doen, noch de wet vervullen. Met aanbidden wordt aangeduid, als het heilige van de Kerk erkennen, zoals eerder in nr. 579; hier, dat het de heilige waarheid is, dat niemand uit zich het goede werk kan doen en de wet vervullen; en omdat deze twee dingen heilige waarheden zijn, volgt dat de werken der wet verwijderd moeten worden van het geloof, als niet zaligmakend; maar dat deze waarheden, tezamen met tal van andere, vervalst zijn, zie nr. 566; met het beest wordt hier iets eenders aangeduid als met de draak; de oorzaak ervan is de aanvaarding en de erkenning; en daarom wordt er gezegd dat zij de draak aanbaden en het beest aanbaden.

581. Zeggende: Wie is dit beest gelijk; wie kan er tegen strijden, betekent de voortreffelijkheid van die leer boven elke andere, omdat zij door niemand kan worden tegengesproken.

Wie is het beest gelijk, betekent de mening ten aanzien van de voortreffelijkheid van die Kerk krachtens haar leer boven elke andere; met het beest wordt de grote menigte aangeduid, dus de Kerk en abstract genomen haar leer; wie kan er tegen strijden, betekent wie kan tegenspreken, dat de mens niet enig geestelijk goede uit zich kan doen, behalve meer dingen, zie nr. 566; en omdat dit niet kan worden tegengesproken, worden wij zo niet gezaligd door het geloof zonder de werken der wet; maar dat dit besluit ongerijmd is, ja zelfs in zich waanzinnig, kan door iedereen worden gezien die iets weet vanuit het Woord en vanuit het Woord wijs is.

Wie kan er tegen strijden, betekent ook dat die leer door de voorgangers en door de leraren na hen, zo vernuftig en spitsvondig met argumenten is bevestigd en op die wijze versterkt, dat zij niet bestreden kan worden.

582. En het werd een mond gegeven sprekende grote dingen en lasteringen, betekent dat zij boze en valse dingen leert.

Met de sprekende mond wordt de leer, de prediking en het gesprek aangeduid, nr. 452; met grote dingen en lasteringen spreken, wordt aangeduid boze en valse dingen leren; van het grote wordt immers gesproken met betrekking tot het goede en in de tegengestelde zin met betrekking tot het boze, nrs. 656, 663, 896, 898; en met de lasteringen worden aangeduid de ware dingen van het Woord vervalsen, dus de valsheden; wat hier met de lasteringen in het bijzonder wordt aangeduid, zie eerder in nr. 571; dat zij de boze dingen leert, is omdat zij de werken van de wet, dus de dingen die men moet doen, verwijderd van de zaliging; en wie dit doet, is in geestelijke boze dingen, te weten zonden.

583. En het werd mogendheid gegeven om het te doen tweeënveertig maanden, betekent de gelegenheid om de boze en de valse dingen van die leer te onderwijzen en te doen tot aan het einde van die Kerk, als er de aanvang van de Nieuwe is.

Met 'het werd mogendheid gegeven om te doen' wordt aangeduid de mogendheid om grote dingen en lasteringen te spreken, dat wil zeggen, om de boze en de valse dingen te leren en te doen, waarover nr. 582; met de tweeënveertig maanden wordt aangeduid tot het einde van de vorige Kerk, als de aanvang van de Nieuwe daar is, zoals eerder in nr. 489, iets eenders als met drie dagen en een halve, nr. 505 en als met een tijd, tijden en de helft van een tijd, nr. 505; en verder ook iets eenders als met duizendtweehonderdenzestig, nr. 491, omdat tweeënveertig maanden drieënhalve jaar maken.

584. En het opende zijn mond tot lasteringen gericht tegen God, om te lasteren Zijn Naam, betekent hun beweringen, die ergernissen zijn, tegen het Goddelijke Zelf en tegen het Goddelijk Menselijke van de Heer en tegelijk tegen het geheel van de Kerk vanuit het Woord, waardoor de Heer vereerd wordt.

Het opende zijn mond tot lasteringen, betekent de uitingen, die valse beweringen zijn; met de mond wordt de leer, de prediking en het gesprek aangeduid, nr. 452; vandaar wordt met de mond openen aangeduid die uiten; en de lasteringen betekenen de vervalsingen van het Woord en meer dingen zoals eerder in de nrs. 571, 582; hier ook de ergernissen, omdat volgt, gericht tegen God en Zijn Naam; met God wordt het Goddelijke van de Heer aangeduid, zoals meermalen elders in de Openbaring; en met Zijn Naam wordt aangeduid alles waardoor de Heer vereerd wordt en tevens het Woord, omdat volgens dit de eredienst is, nr. 81.

Dat met de naam van Jehovah of van God, het Goddelijk Menselijke van de Heer wordt aangeduid en tevens het Woord en verder alles waardoor Hij vereerd wordt, kan verder vaststaan uit deze plaatsen: *‘Jezus zei: Vader, verheerlijk Uw Naam; en er kwam een stem vanuit de hemel, zeggende: en Ik heb verheerlijkt en Ik zal wederom verheerlijken’*, (Johannes 12:28).

‘Jezus zei: Ik heb Uw Naam de mensen geopenbaard en Ik heb hun Uw Naam bekend gemaakt’, (Johannes 17:26).

‘Zo wat gij begeerd zult hebben in Mijn Naam, dat zal Ik doen, opdat de Vader in de Zoon verheerlijkt zal worden; zo gij iets begeerd zult hebben in Mijn Naam, Ik zal het doen’, (Johannes 14:13,14).

‘In de aanvang was het Woord en het Woord was bij God en God was het Woord; zo velen aangenomen hebben, die heeft Hij mogendheid gegeven zonen Gods te zijn, hun die in Zijn Naam geloven; en het Woord is Vlees geworden’, (Johannes 1:1,12,14).

‘Jezus zei: Die niet in Hem gelooft, is alreeds geoordeeld, omdat hij niet heeft geloofd in de Naam van de Eniggeboren Zoon van God’, (Johannes 3:18).

Onder de Naam van Jehovah God, die niet ontwijfd zal worden, in het tweede gebod van de Decaloog en onder de Naam van de Vader die geheiligd zal worden, in het gebed des Heren, wordt niet iets anders verstaan.

585. En Zijn tabernakel en die in de hemel wonen, betekent de ergernissen tegen de hemelse Kerk en tegen de hemel.

Met de tabernakel wordt vrijwel hetzelfde aangeduid als met de tempel, namelijk in de hoogste zin het Goddelijk Menselijke van de Heer en in de betrekkelijke zin de hemel en de Kerk, nrs. 191, 529.

Maar met de tabernakel wordt in deze zin de hemelse Kerk aangeduid, die in het goede van de liefde uit de Heer tot de Heer is en met de tempel de geestelijke Kerk, die in de ware dingen van de wijsheid uit de Heer is; met hen die in de hemel wonen, wordt de hemel aangeduid.

Dat met de tabernakel de hemelse Kerk wordt aangeduid, is omdat de Oudste Kerk, die hemels was, omdat zij in de liefde tot de Heer was, de heilige eredienst hield in tabernakels en de Oude Kerk, die een geestelijke Kerk was, de heilige eredienst hield in tempels.

De tabernakels waren uit hout en de tempels uit steen; hout duidt het goede aan en steen het ware.

Dat met de tabernakel wordt aangeduid het Goddelijk Menselijke van de Heer ten aanzien van de Goddelijke Liefde en ook de hemel en de Kerk die in de liefde tot de Heer is, kan vaststaan uit de volgende plaatsen: *‘Jehovah, wie zal verkeren in Uw tabernakel; wie zal wonen op de berg van Uw heiligheid; die ongerept wandelt, de gerechtigheid doet en de waarheid spreekt’*, (Psalm 15:1,2).

‘Jehovah zal mij versteken in Zijn tent, Hij zal mij verbergen in het verborgene van Zijn tabernakel; Hij zal mij verhogen’, (Psalm 27:4,5).

‘Ik zal in Uw tabernakel blijven tot in het eeuwige’, (Psalm 61:5).

'Schouwt Zion, laat uw ogen Jeruzalem zien, een kalme habitakel, een tabernakel, dat niet verstrooid zal worden', (Jesaja 33:20).

'Jehovah, Die de hemelen uitbreidt zoals een tabernakel om te wonen', (Jesaja 40:22).

'Jehovah, de Allerhoogste, hebt gij gesteld tot uw habitakel, de plaag zal niet naderen tot uw tabernakel', (Psalm 91:9,10).

'Jehovah heeft de tabernakel gesteld in het midden van hen; Hij zal wandelen in het midden van hen', (Leviticus 26:11,12).

'Jehovah heeft opgegeven de tent van Silo, de tabernakel waarin Hij gewoond had onder de mensen', (Psalm 78:60).

'Ik hoorde een grote stem vanuit de hemel, zeggende: Zie, de tabernakel Gods met de mensen, Die met hen zal wonen', (Openbaring 21:3).

'Verwoest is mijn tabernakel', (Jeremia 4:20; 10:20).

'Hij zal u scheuren vanuit de tabernakel en Hij zal u ontwortelen aan het land der levenden', (Psalm 52:7; Jesaja 16:5; 54:2; Jeremia 30:18; Klaagliederen 2:4; Hosea 9:6; 12:9; Zacharia 12:7).

Aangezien de Oudste Kerk, die een hemelse Kerk was, omdat zij in de liefde tot de Heer was en vandaar in de verbinding met Hem, de heilige eredienst in tabernakels hield, werd daarom op bevel van de Heer een tabernakel door Mozes opgericht, waarin alle dingen van de hemel en van de Kerk werden uitgebeeld; en deze was zó heilig, dat het niemand geoorloofd was die binnen te gaan, dan alleen Mozes, Aharon en diens zonen en indien iemand van het volk binnenging, dan zou hij sterven, (Numeri 17:12,13; 18:1,22,23; 19:14-19); het binnenste van die tabernakel was de Ark, waarin de beide tafelen waren, te weten de Decaloog, waarop de verzoendeksel en de cherubim waren; en buiten de voorhang daarin was de tafel waarop de broden der aangezichten lagen, het reukaltaar en de kandelaar met de zeven lampen; en al deze dingen waren uitbeeldend voor de hemel en de Kerk; dit wordt beschreven in, (Exodus 26:7-16; 36:8-37); en men leest dat de vorm ervan aan Mozes werd getoond op de berg Sinai, (Exodus 25:9; 26:30) en wat uit de hemel te zien wordt gegeven, is uitbeeldend voor de hemel en vandaar voor de Kerk.

Ter gedachtenis van de heilige eredienst in tabernakels door de Oudsten en van de verbinding met Hem door de liefde, werd het *'feest der tabernakels'* bevolen, waarover in, (Leviticus 23:39-44; Deuteronomium 16:13,14; Zacharia 14:16,18,19).

586. En het werd gegeven om oorlog te voeren met de heiligen en om die te overwinnen, betekent dat zij de Goddelijke Ware dingen van het Woord bestreden en die neervelden. Met de oorlog wordt de geestelijke oorlog aangeduid, namelijk die van het valse tegen het ware en die van het ware tegen het valse, nr. 500; vandaar is oorlog voeren, bestrijden; onder de heiligen worden degenen verstaan die in de Goddelijke Waarheden uit de Heer door het Woord zijn en vandaar los van personen de Goddelijke Ware dingen, nr. 173; en daarom wordt met 'die overwinnen' aangeduid, maken dat de waarheden niets vermogen, dus neervellen.

Eendere dingen worden met de volgende woorden bij Daniël aangeduid: *'Het vierde beest, opklimmend vanuit de zee, waarvan de mond grote dingen sprak, voerde oorlog met de heiligen en overmocht'*, (Openbaring 7:21) en ook hiermee: *'De geitenbok liep tegen de ram aan, wierp hem ter aarde en vertrad hem; en hij verhief zich tegen de Vorst van de heirlegers en het habitakel van Zijn heiligdom werd heengeworpen; en hij wierp de waarheid ter aarde'*, (Openbaring 8:5-7,11,12); dat met de geitenbok het van de naastenliefde gescheiden geloof wordt aangeduid, zie 'de Leer van het Heilige Jeruzalem aangaande het Geloof', nrs. 61 tot 68.

Eendere dingen worden hieronder verstaan: *'Een koning zal opstaan, hard van aangezichten, verstaande spitsvondige dingen; hij zal de sterken en het volk der heiligen verderven en hij zal*

tegen de Vorst der vorsten opstaan en het bedrog zal voorspoedig gedijen in zijn hand', (Daniël 8:23-25); dat die koning de geitenbok is, wordt daar gezegd in vers 21.

Iets eenders wordt daarmee aangeduid, 'dat het beest, opklimmend vanuit de afgrond, oorlog voerde met de twee getuigen en hen overwon en doodde', (Openbaring 11:7), nr. 500; dat zij overwonnen, is omdat de leken hun spitsvondigheden, die zij verborgenheden noemen, niet zien; zij oversluiëren die immers met schijnbaarheden en begoochelingen; en daarom zeiden zij: 'Wie is het beest gelijk, wie kan ermee strijden', vers 4, nrs. 579-581.

Dat onder de heiligen degenen worden verstaan die in de waarheden uit de Heer door het Woord zijn, kan vaststaan uit de eerder aangehaalde plaatsen in nr. 173 en bovendien hieruit: 'Jezus zei: Vader heilig hen in Uw waarheid; Uw Woord is de Waarheid; Ik heilig Mijzelf, opdat zij geheiligd mogen zijn in de Waarheid; Ik in hen en Gij in Mij', (Johannes 17:17,19,23).

'Jehovah is vanuit Sināi gekomen, gekomen vanuit de tienduizenden der heiligheid; aan Zijn rechter het vuur der wet voor hen; in Uw hand al Zijn heiligen; Hij zal ontvangen van Uw Woorden', (Deuteronomium 33:2,3); waaruit blijkt, dat diegenen heilig worden genoemd, die in de Goddelijke Waarheden uit de Heer zijn door het Woord; en verder, dat degenen die volgens de geboden leven, dat wil zeggen, volgens de waarheden van het Woord, de heiligen van Jehovah zouden zijn, (Leviticus 19:2; Deuteronomium 26:18,19); en dat zij, die het verbond hielden, een heilige natie zouden zijn, (Exodus 19:5,6); de Decaloog is het verbond dat zij zouden houden, nr. 529; vandaar was het, dat de plaats in de tabernakel waar de ark was, waarin de Decaloog lag, het Heilige der Heiligen werd genoemd, (Exodus 26:33,34). Heilig worden degenen genoemd die volgens de ware dingen van het Woord leven; niet dat zij heilig zijn, maar de ware dingen in hen zijn heilig en die zijn heilig wanneer zij uit de Heer in hen zijn, (Johannes 15:7).

Krachtens de waarheden uit de Heer worden de engelen heilig genoemd, (Mattheüs 25:31; Lukas 9:26); evenzo de profeten (Lukas 1:70; Openbaring 18:20; 22:6) evenzo de apostelen, (Openbaring 18:20).

Vandaar is het, dat de tempel wordt genoemd 'de tempel der heiligheid', (Psalm 5:8; Psalm 65:5) en Zion de berg der heiligheid, (Jesaja 65:11; Jeremia 31:23; Ezechiël 20:40; Psalm 2:6; Psalm 3:5; Psalm 15:1); en Jeruzalem de heilige stad, (Jesaja 48:2; 64:10; Openbaring 21:2,10; Mattheüs 27:53); en de Kerk het volk der heiligen, (Jesaja 62:12; 63:18; Psalm 149:1); eveneens het koninkrijk der heiligen, (Daniël 7:18,22,27).

De oorzaak dat zij heilig werden genoemd, is de volgende, dat de engelen in de abstracte zin de Goddelijke Ware dingen uit de Heer betekenen; de profeten de ware dingen van de leer; de apostelen de ware dingen van de Kerk; de tempel de hemel en de Kerk ten aanzien van het Goddelijk Ware, evenzo Zion, Jeruzalem, het volk en het koninkrijk Gods; dat niet iemand heilig is uit zich, zelfs niet de engelen, zie (Job 15:14,15); maar uit de Heer, omdat alleen de Heer Heilig is, (Openbaring 15:4), nr. 173.

587. En het werd mogendheid gegeven over alle stam en tong en natie, betekent zo de heerschappij over alle dingen van de Kerk, zowel over die welke van haar leer zijn, als over die welke van haar leven zijn.

Met de mogendheid wordt de heerschappij aangeduid, zoals eerder in nr. 575; met de stam wordt de Kerk aangeduid ten aanzien van haar ware en goede dingen en in de tegengestelde zin ten aanzien van haar valse en boze dingen, nrs. 27, 349; met de tong wordt haar leer aangeduid, nrs. 282, 483; en met de natie wordt het leven volgens die leer aangeduid, nr. 483.

588. En allen die op de aarde wonen, zullen 'het' aanbidden, van wie de namen niet zijn geschreven in het Boek des levens van het Lam, betekent dat allen van de Kerk van de hervormden dat ketterse, dat onder de draak en het beest wordt verstaan, als het heilige van de Kerk hebben erkend, uitgezonderd zij die hebben geloofd in de Heer.

Met aanbidden wordt aangeduid als het heilige van de Kerk erkennen, zoals eerder in de nrs. 579, 580; met allen die op de aarde wonen, worden allen van de Kerk van de hervormden aangeduid, zoals in nr. 558; met, van wie de namen niet zijn geschreven in het Boek des levens van het Lam, wordt aangeduid, uitgezonderd zij die geloven in de Heer; met de namen worden zij ten aanzien van hun hoedanigheid aangeduid, nrs. 81, 122, 165; met het Boek des levens wordt het Woord van de Heer aangeduid en alle leer ten aanzien van Hem, nr. 256, 257, 259, 469; en omdat alle leer van de Kerk vanuit het Woord betrekking heeft op dit punt dat men in de Heer zal geloven, wordt daarom dit hier verstaan onder ‘de naam geschreven in het Boek des levens van het Lam’.

Ten aanzien van het geloof in de Heer zie eerder de nrs. 67, 553.

589. Dat gedood is van de grondlegging der wereld, betekent het Goddelijk Menselijke van de Heer, dat niet erkend is vanaf de instauratie van de Kerk.

Dat met het gedode Lam wordt aangeduid dat het Goddelijk Menselijke van de Heer niet is erkend, zie eerder in nr. 59, 269, waar deze woorden zijn ontvouwd: *‘Ik ben de Eerste en de Laatste en Die levend ben en Ik ben dood geweest, en zie, levend ben Ik tot in de eeuwen der eeuwen’*, (Openbaring 1:17,18); en verder dit: *‘En ik zag, en zie, in het midden van de troon een Lam, staande evenals gedood; en zij zongen een nieuw lied, zeggende: Waardig zijt Gij het Boek te nemen, omdat Gij gedood zijt en ons Gode losgekocht hebt’*, (Openbaring 5:6,9); van de grondlegging der wereld, betekent vanaf de instauratie van de Kerk, zowel van de Joodse als van de christelijke; dat de Joden het Goddelijk Menselijke van de Heer niet hebben erkend, is bekend; dat de rooms-katholieken het niet hebben erkend, is ook bekend; en dat de hervormden het ook niet hebben erkend, zie eerder in nr. 294.

Onder de grondlegging van de wereld wordt hier niet de schepping van de wereld verstaan, maar de instauratie van de Kerk; onder de wereld immers wordt in de breedste zin de gehele wereld verstaan en daar zowel de goeden als de bozen, maar in de niet breedste zin wordt onder de wereld iets eenders verstaan als onder het wereldrond en onder de aarde [of het land], dus de Kerk; dat met het wereldrond de Kerk wordt aangeduid, zie nr. 551; en met de aarde [of het land] in nr. 285; dat met het wereldrond en de aarde grondvesten, wordt aangeduid de Kerk instaureren en met de grondlegging en het fundament ervan de instauratie, kan vaststaan uit, (Jesaja 24:18; 40:21; 48:12,13; 51:12,13,16,17; 58:12; Jeremia 31:37; Micha 6:1,2; Zacharia 12:2; Psalm 89:12).

Dat de wereld ook de Kerk aanduidt, blijkt uit, (Mattheüs 13:37-39; Joël 1:9,10); en dat de Heer krachtens het geloof in Hem de Heiland van de wereld wordt genoemd, (Johannes 3:16-19; 14:42; 6:33,51; 8:12; 9:4,5; 12:46,47).

Dat de wereld ook het volk van de Kerk is, (Johannes 12:19; 18:20).

Hieruit kan men zien, wat er wordt aangeduid met de grondlegging van de wereld, ook in, (Mattheüs 25:34; Lukas 11:50; Johannes 17:24; Openbaring 17:8).

590. Indien iemand een oor heeft, die hore, betekent dat zij die wijs willen zijn, op deze dingen mogen letten.

Dat met een oor hebben om te horen, wordt aangeduid doorvatten en gehoorzamen en eveneens opletten, zie eerder in nr. 87; dat het ook is bij hen die wijs willen zijn, volgt daaruit. Hier wordt gezegd: indien iemand een oor heeft, die hore, opdat zij mogen letten op de dingen die voorafgingen en dat zij anders niet wijs zijn.

591. Indien iemand in gevangenschap zal geleid hebben, die zal in gevangenschap heengaan, betekent dat hij die met dat ketterse anderen ervan afbrengt goed te geloven en goed te leven, door zijn eigen valse en boze dingen naar de hel wordt heengevoerd.

Met in gevangenschap leiden wordt aangeduid overreden en naar zijn kant overhalen, opdat men instemt met en aanhanger wordt van die ketterij die onder de draak en het beest wordt

verstaan en zo ervan afbrengen goed te geloven en goed te leven; met in gevangenschap heengaan wordt aangeduid door zijn eigen valse en boze dingen naar de hel worden heengevoerd; onder de gevangenschap wordt hier de geestelijke gevangenschap verstaan, namelijk verleid worden en zo van de ware en de goede dingen afgeleid worden en in de valse en de boze dingen binnengeleid worden.

Dat onder de gevangenschap in het Woord die geestelijke gevangenschap wordt verstaan, kan vaststaan uit de volgende plaatsen: *'Hoort, alle gij volken en ziet mijn smart; mijn maagden en mijn jongelingen zijn in gevangenschap gegaan'*, (Klaagliederen 1:18).

'Jehovah heeft opgegeven Zijn habitakel en Zijn tent, waar Hij onder de mensen woonde en Hij gaf Zijn sterkte in de gevangenschap', (Psalm 78:60,61).

'De wind zal al uw herders weiden en uw liefhebbers zullen in de gevangenschap heengaan, dan zult gij beschaamd worden vanwege al uw boosheid', (Jeremia 22:22).

'Ik zal Mijn pijlen dronken maken van het bloed des doorboorden en der gevangenschap', (Deuteronomium 32:42).

'Zij zijn ingebogen en ingekromd en hun ziel zal in de gevangenschap heengaan', (Jesaja 46:1,2).

'Jehovah heeft Mij gezonden om te verbinden de gebrokenen van hart, om de gevangenen vrijheid te prediken en aan de blinden het gezicht', (Jesaja 61:1; Lukas 4:18,19).

'Ik zal Hem opwekken in gerechtigheid; Hij zal Mijn gevangenschap loslaten, niet voor prijs, noch voor geschenk', (Jesaja 45:14).

'Gij zijt opgeklommen in de hoogte, gevangen hebt Gij de gevangenschap geleid', (Psalm 68:19).

'Zal de gevangenschap des gerechten afgerukt worden, zal ook de gevangenschap des sterken genomen worden en de vangst des geweldadigen afgerukt worden', (Jesaja 49:24,25).

'Schud u uit het stof, zit neder, o Jeruzalem, maak u los van de banden van uw hals, gij gevangene dochter van Zion', (Jesaja 52:1,2); en ook elders, zoals in (Jeremia 48:46,47; 50:33,34; Ezechiël 6:1-10; 12:1-12; Obadja 1:11; Psalm 14:7; Psalm 53:7).

Met de gevangenschappen van de zonen Israëls door hun vijanden, waarover in het (Boek Richteren) en in (2 Koningen 25) en bij de profeten, werden de geestelijke gevangenschappen uitgebeeld en vandaar aangeduid, waarover elders.

Iets eenders als met de gevangenen wordt ook met de gebondenen aangeduid in de volgende plaatsen: *'Door het bloed van uw verbond zal Ik de gebondenen uit de kuil uitlaten'*, (Zacharia 9:11).

'Laat tot U komen het gezucht van de gebondene', (Psalm 79:11).

'Verzameld zal worden de gebondene in de kuil en zij zullen besloten worden in een kluister', (Jesaja 24:22).

'Hij stelde het wereldrond als een woestijn, hij opende het huis niet voor zijn gebondenen', (Jesaja 14:17).

'De Koning zei: Ik was in de kerker en gij zijt tot Mij niet gekomen', (Mattheüs 25:36,43).

'Jezus zei: Deze dochter Abrahams, die de satan gebonden had, moest die niet losgemaakt worden van deze band, op de dag van de sabbat', (Lukas 13:16).

592. Indien iemand met het zwaard zal gedood hebben, die moet met het zwaard gedood worden, betekent dat hij die met valse dingen de ziel van een ander vernietigt, door de valse dingen wordt vernietigd en vergaat.

Met het korte zwaard, het zwaard, het slagzwaard, wordt het ware aangeduid en in de tegengestelde zin het valse; beide strijdend, nrs. 52, 836; vandaar wordt met doden en gedood worden aangeduid vernietigen en vernietigd worden of verderven en vergaan, wat plaatsvindt door de valsheden.

593. Hier is de lijdzaamheid en het geloof van de heiligen, betekent dat de mens van de Nieuwe Kerk van de Heer door verzoeken van de zijde van hen daarnaar wordt onderzocht hoedanig hij is ten aanzien van het leven en ten aanzien van het geloof.

Met de lijdzaamheid wordt hier de lijdzaamheid in de verzoeken aangeduid en dan het onderzoek daarnaar hoedanig de mens is ten aanzien van het leven volgens de geboden van de Heer en ten aanzien van het geloof in de Heer; daarom wordt er gezegd: hier is de lijdzaamheid en het geloof; met de heiligen worden degenen aangeduid die van de Nieuwe Kerk van de Heer zijn, in het bijzonder zij die daar in de Goddelijke Ware dingen zijn, nr. 586.

Van de lijdzaamheid wordt gesproken met betrekking tot de verzoeken, waardoor de mens wordt onderzocht hoedanig hij is, ook elders in de (Openbaring 1:9; 2:2,3,19; 3:10); dat het is ten aanzien van het leven volgens de geboden van de Heer en ten aanzien van het geloof in Hem, blijkt uit het volgende daar; *'zij hebben geen rust dag en nacht, die het beest aanbidden en zijn beeld, hier is de lijdzaamheid van de heiligen, hier zijn zij die de bevelen Gods bewaren en het geloof van Jezus'*, (Openbaring 14:11,12).

594. En ik zag een ander beest vanuit de aarde opklimmen, betekent de geestelijken in de Kerk van de hervormden, die in de leer en het geloof van de draak zijn ten aanzien van God en de zaliging.

Wat en hoedanig het geloof van de draak is, zie nr. 537; dat het de leken zijn die worden verstaan onder het beest opklimmend vanuit de zee en dat het de geestelijken zijn die worden verstaan onder het beest opklimmend vanuit de aarde, is omdat met de zee het uiterlijke van de Kerk wordt aangeduid en met de aarde [het land] haar innerlijke, nrs. 398, 567; en in de uiterlijke dingen van de leer van de Kerk zijn de leken en in de innerlijke dingen ervan zijn de geestelijken.

Dat de geestelijken nu worden beschreven, staat vast uit de afzonderlijke dingen die nu volgen, in de geestelijke zin verstaan; en klaarblijkend hieruit, dat dit beest ook de pseudoprofeet wordt genoemd, (Openbaring 16:13; 19:20; 20:10) vooral uit deze teksten daar: *'Het beest werd gegrepen en met dit de pseudoprofeet, die de tekenen in zijn aanwezigheid gedaan had, door welke het verleid had hen die het merkten van het beest ontvangen hadden en hen die het beest aanbaden'*, (Openbaring 19:20); dat dit beest tekenen heeft gedaan in aanwezigheid van het andere, waardoor het hen heeft verleid, wordt in dit hoofdstuk gezegd met deze woorden: *'En het doet grote tekenen, zodat het verleidt degenen die op de aarde wonen, ter oorzaak van de tekenen, die er aan te doen gegeven zijn in de aanwezigheid van het beest, zeggende tot hen dat zij voor het beest een beeld zouden maken en het aanbidden'*, vers 13,14,15.

595. En het had twee hoornen, het Lam gelijk en het sprak zoals de draak, betekent dat zij spreken, leren en schrijven vanuit het Woord, alsof het het Goddelijk Ware van de Heer was en evenwel is het het ware vervalst.

Met de hoornen wordt de macht aangeduid, nrs. 279, 443; hier de macht in het spreken, leren en schrijven, dus in het redeneren en bewijsvoeren; dat de hoornen gezien werden het Lam gelijk, betekent dat deze hun dingen aanprezen alsof die Goddelijke Ware dingen van de Heer waren, omdat die vanuit het Woord waren; onder het Lam immers wordt verstaan de Heer ten aanzien van het Goddelijk Menselijke en eveneens ten aanzien van het Woord, te weten het Goddelijk ware vanuit het Goddelijk Goede; vandaar is het, dat op dit beest, dat ook de pseudoprofeet is, nr. 594, twee hoornen verschenen, het Lam gelijk; dat het echter vervalste Goddelijke dingen waren, wordt daarmee aangeduid dat het sprak zoals de draak; dat door hen die in het geloof van de draak zijn ten aanzien van God en ten aanzien van de zaliging, alle ware dingen van het Woord vervalst zijn, zie eerder in nr. 566.

Dat dit daarmee wordt aangeduid, dat dit beest twee hoornen had, het Lam gelijk en sprak zoals de draak, blijkt duidelijk uit deze woorden van de Heer bij Mattheüs: *'Zo iemand tot*

ulieden zal gezegd hebben: Zie, hier is de Christus, of daar, gelooft het niet; er zullen valse christussen en pseudoprofeten opstaan en zullen grote tekenen en wonderheden geven, opdat zij in dwaling mochten brengen, indien het mogelijk ware, de uitverkorenen; Zie, Ik heb het u voorzeggd', (Openbaring 24:23-25); met Christus wordt iets eenders aangeduid als hier met het Lam, namelijk de Heer ten aanzien van het Goddelijk Ware van het Woord; en daarom dat zij zullen zeggen: Zie, hier is de Christus, betekent dat zij zullen zeggen dat dit het Goddelijk Ware van het Woord is; dat het echter het vervalste ware is, wordt met deze woorden aangeduid: Zo iemand u zal gezegd hebben: Hier is de Christus, of daar, gelooft het niet, omdat valse christussen en pseudoprofeten zullen opstaan; dat dezen het zijn over wie de Heer voorspelling deed, blijkt hieruit, dat er gezegd wordt dat zij grote tekenen en wonderheden zullen geven en in dwaling zullen brengen, indien het mogelijk ware, de uitverkorenen; iets eenders als ten aanzien van dit beest, namelijk de pseudoprofeet in vers 13 en 14 van dit hoofdstuk, wordt gezegd: de dingen die de Heer in dat hoofdstuk bij Mattheüs heeft voorzeggd, golden de laatste tijd of staat van de Kerk, waaronder de voleinding van de eeuw wordt verstaan.

596. En het oefent al de mogendheid van het eerste beest uit in aanwezigheid van hem, betekent dat zij de dogma's hebben bevestigd die met de draak worden aangeduid en door de leken zijn aanvaard en dat de dogma's daardoor zich laten gelden. Dat deze dingen worden aangeduid, kan men zien uit wat eerder is ontvouwd ten aanzien van de mogendheid die door de draak was gegeven aan het beest dat uit de zee opklom, nrs. 575, 579; en omdat dit beest, te weten de pseudoprofeet, die mogendheid uitoefent vóór de draak, wordt niet iets anders aangeduid dan dat zij die dogma's geldend maakten door bevestigingen.

597. En het maakt dat de aarde en die daarin wonen, het eerste beest aanbidden, waarvan de plaag van zijn dood genezen was, betekent dat het zo krachtens de bevestigingen is vastgelegd dat het als het heilige van de Kerk zou worden erkend, dat omdat niemand een goed werk uit zich kan doen en de wet vervullen, het enige middel tot heil, het geloof is in de gerechtigheid en de verdienste van Christus, Die voor de mens geleden heeft en daardoor de verdoemenis van de wet heeft opgeheven.

Er wordt van afgezien deze dingen te ontvouwen, omdat zij volgen uit wat eerder is ontvouwd in de nrs. 566, 577-582; met de aarde en die daarin wonen, worden de Kerken van de hervormden aangeduid, zoals eerder; met aanbidden wordt aangeduid als het heilige van de Kerk erkennen, zoals eveneens eerder; hier datgene wat onder het beest vanuit de zee, nadat de plaag van de dood ervan was genezen, wordt verstaan en dit is wat eerder is uiteengezet.

598. En het doet grote tekenen, betekent de betuigingen dat het waarheden zijn die zij leren, hoewel het valsheden zijn.

Met de tekenen worden de betuigingen aangeduid dat het waarheden zijn, omdat oudtijds tekenen werden verricht om de waarheid te betuigen; maar nadat de tekenen en de wonderen hadden opgehouden, is toch de aanduiding ervan gebleven, namelijk de betuiging van de waarheid; hier worden echter met de tekenen de betuigingen aangeduid door het beest of door de pseudoprofeet, dat zijn valse dingen ware dingen waren; de oorzaak hiervan is dat zij na de bevestigingen niet anders verschijnen.

Dat de betuigingen dat iets waar is, met tekenen worden aangeduid, kan vaststaan uit de volgende plaatsen: *'In de voleinding der eeuw zullen valse christussen en pseudoprofeten opstaan; zij zullen grote tekenen en wonderheden doen en in dwaling brengen, indien het mogelijk is, ook de uitverkorenen', (Mattheüs 24:24; Markus 13:22).*

'Er zullen ook van de hemel schrikkelijke tekenen zijn; er zullen tekenen zijn in de zon, de maan en de sterren, terwijl de zee en de watergolven zullen dreunen', (Lukas 21:11,25).

*‘Jehovah doet de tekenen der leugenaars teniet, de waarzeggers maakt Hij waanzinnig, Hij werpt de wijzen achterwaarts terug en Hij maakt hun wetenschap dwaas’, (Jesaja 44:25).
‘Leert de weg der natiën niet en ontzet u niet voor de tekenen der hemelen’, (Jeremia 10:2,3).
‘Het zijn geesten der demonen die tekenen doen, om hen te vergaderen tot de oorlog van die grote dag’, (Openbaring 16:14).*

‘Het beest werd gegrepen en met dit de pseudoprofeet, die de tekenen voor dit gedaan had en verleid had’, (Openbaring 19:20).

Dat de tekenen betuigingen waren dat het de waarheid is, blijkt verder nog uit het volgende:

‘De discipelen zeiden tot Jezus: Wat teken doet Gij dan, opdat wij U mogen geloven; wat werkt Gij’, (Johannes 6:30-33).

‘De Joden, de schriftgeleerden en de farizeeën vroegen een teken van de Heer, om te weten dat Hij de Christus was’, (Mattheüs 12:38-40; 16:1-4; Markus 8:11,12; Lukas 11:16,29,30; Johannes 2:16,18,19).

‘De discipelen zeiden tot Jezus: Welk zal het teken zijn van Uw komst en van de voleinding der eeuw’, (Mattheüs 24:3; Markus 13:4).

‘Indien zij u niet zullen geloofd hebben, noch naar de stem van het eerste teken zullen gehoord hebben, zo zullen zij toch de stem van het latere teken geloven’, (Exodus 4:8,9); de stem van het teken is de betuiging.

‘Zij stelden onder hen de woorden van Zijn tekenen’, (Psalm 105:27).

‘Hij zei tot Achaz: Vraag voor u een teken van Jehovah’, (Jesaja 7:11,14).

‘Dit zal u een teken zijn van Jehovah: zie, Ik zal de schaduw der graden terugtrekken, welke is nedergedaald in de graden van Achaz voor de zon’, (Jesaja 38:7,8).

‘Hizkia zei: Welk zal het teken zijn, dat ik zal opklimmen tot het huis van Jehovah’, (Jesaja 38:22).

‘Dit zal ulieden een teken zijn, dat Ik in deze plaats over u bezoeking zal doen; opdat gij weet, dat Mijn woorden bestand hebben’, (Jeremia 44:29,30).

‘Jehovah, doe met mij een teken ten goede, opdat mijn haters het zien en beschaamd worden’, (Psalm 86:17).

‘Laat hen ons de dingen verkondigen die gebeuren zullen, opdat wij het ter hand nemen; wijst een teken aan voor hetgeen geschieden zal, opdat wij weten dat gij goden zijt’, (Jesaja 41:22,23).

‘Uw vijanden hebben in het midden van Uw feest gebruld, zij hebben hun tekenen tot tekenen gesteld’, (Psalm 74:3,4,9) en ook in (Jesaja 44:11,13; Jeremia 32:20,21; Ezechiël 4:3; Psalm 65:7-9; Psalm 78:42,43; Exodus 7:3; Numeri 14:11,22; Deuteronomium 4:34; 13:2-4; Richteren 6:17,21; 1 Samuël 2:34; 14:10; Markus 16:17,18,20; Lukas 2:11,12,16).

Eendere dingen worden aangeduid met *‘de tekenen des verbonds’*, (Genesis 9:13; 17:11; Ezechiël 20:12,20).

Uit deze dingen kan men helder zien, dat onder de grote tekenen die dit beest van de draak doet, niet tekenen worden verstaan, maar de betuigingen van de zijde van hen, dat de zaken die zij leren, ware dingen zijn; iedere ketter immers die zich in de valsheden heeft bevestigd, verzekert na de bevestiging dat zijn valsheden waarheden zijn; immers hij ziet dan niet langer de ware dingen, aangezien de bevestiging van het valse de ontkenning van het ware is en het ontkende ware zijn licht verliest; en voor zoveel als de valse dingen vanwege het licht van de bevestiging, dat een dwaallicht is, schitteren, voor even zoveel wordt het licht van het ware donkerheid; zie nr. 566.

599. Zodat het ook vuur doet neerdalen vanuit de hemel op de aarde vóór de mensen, betekent de verzekeringen dat hun valsheden de waarheden van de hemel zijn en dat degenen die ze opnemen, worden gezaligd en zij die ze niet opnemen, vergaan.

Dat deze dingen met die woorden worden aangeduid, is aangezien de grootste tekenen gedaan zijn door vuur vanuit de hemel; vandaar was het bij de Ouden een gewone spreekwijze ter

bevestiging, wanneer er van de betuiging van het ware sprake was, dat zij vuur konden doen neerdalen vanuit de hemel en dit betuigen; waarmee werd aangeduid, dat zij het tot daaraan toe konden betuigen.

Dat ook de waarheid door vuur vanuit de hemel werd betuigd, blijkt uit deze dingen, *'dat het brandoffer van Aharon gebracht, door vuur vanuit de hemel werd verteerd'*, (Leviticus 9:24); evenzo *'het brandoffer, door Elia gebracht'*, (1 Koningen 18:38).

Het vuur vanuit de hemel in de tegengestelde zin was het teken dat betuigde dat zij in de boze en daaruit in de valse dingen waren en dat zij zouden vergaan; maar dat vuur was een verterend vuur, zoals *'het vuur vanuit de hemel, dat de twee zonen van Aharon verteerde'*, (Leviticus 10:1-6); *'dat 250 mannen verteerde'*, (Numeri 26:10; *'dat de uiteinden van het legerkamp verteerde'*, (Numeri 11:1-4); *'dat tweemaal de vijftig mannen verteerde, die de koning tot Elia gezonden had'*, (2 Koningen 1:10,12).

'Het vuur en de zwavel vanuit de hemel op Sodom', (Genesis 19:24,25).

'Het vuur vanuit de hemel, dat hen verteerde die het legerkamp der heiligen en de beminde stad omgaven', (Openbaring 20:9).

'De discipelen, vertoornd over de onboetvaardigen, zeiden tot Jezus: Wilt Gij, dat wij zeggen dat vuur vanuit de hemel zal neerdalen en hen zal verteren', (Lukas 9:54).

Deze dingen zijn aangevoerd opdat men zal weten dat het vuur vanuit de hemel de betuiging aangeeft, ja zelfs de verzekering, dat het ware waar is en in de tegengestelde zin dat het valse waar is, zoals hier.

Bovendien betekent het vuur de hemelse liefde en de ijver daaruit voor het ware en in de tegengestelde zin de helse liefde en de ijver daaruit voor het valse, nrs. 468, 494.

600. En verleidt degenen die op de aarde wonen, door de tekenen die er aan gegeven zijn te doen in de aanwezigheid van het beest, betekent dat zij door de betuigingen en de verzekeringen de mensen van de Kerk in dwalingen brengen.

Met verleiden wordt aangeduid in dwaling brengen; met hen die op de aarde wonen, worden de mensen van de Kerk van de hervormden aangeduid, zoals eerder de nrs. 578, 588, 597; en verleidt degenen die op de aarde wonen, door de tekenen die er aan gegeven zijn te doen in aanwezigheid van het beest, wordt het geloof van de draak bij de leken aangeduid, nr. 567; en met het beest, opklimmend vanuit de aarde, dat de tekenen deed en elders de pseudoprofeet wordt genoemd, wordt het geloof van de draak bij de geestelijken aangeduid, nr. 594.

Iets eenders wordt door de Heer gezegd bij (Mattheüs 24:24-26).

601. Zeggende tot degenen die op de aarde wonen een beeld te maken voor het beest dat de plaag van het zwaard heeft en leefde, betekent dat zij de mensen van de Kerk ertoe brengen om als leer te aanvaarden dat het geloof het enige middel des heils is, omdat niemand het goede kan doen uit zich, dan alleen dat wat een op verdienste gericht goede is en omdat niemand de wet kan vervullen en zo gezaligd worden.

Onder hen die op de aarde wonen, worden de mensen van de Kerk van de hervormden verstaan, zoals eerder in nr. 600; met het beeld wordt de leer van die Kerk aangeduid, waarover hierna; en met het beeld van het beest, dat de plaag van het zwaard heeft en leefde, wordt dit punt van de leer aangeduid, dat het geloof het enige middel van het heil is, omdat niemand het goede uit zich kan doen of het is het op verdienste gerichte goede en omdat niemand de wet kan vervullen en zo gezaligd worden, nrs. 576, 577 e.v..

Elke Kerk verschijnt vóór de Heer zoals een mens; indien zij in de ware dingen vanuit het Woord is, verschijnt zij als een schoon mens; indien zij echter in de vervalste ware dingen is, verschijnt zij als een monsterlijk mens; de Kerk verschijnt zo dus krachtens haar leer en volgens het leven daarnaar; waaruit volgt dat de leer van de Kerk het beeld van haar is.

Dit kan men eveneens hieruit zien: elk mens is zijn goede en ware of zijn boze en valse; daarvandaan en niet ergens anders vandaan is de mens werkelijk mens; en dus is het de leer en

het leven daarnaar, die het beeld van de mens van de Kerk maakt, het beeld van een schoon mens, indien de leer en het leven daarnaar vanuit de echte ware dingen van het Woord is, maar het beeld van een monsterlijk mens, indien zij is vanuit de vervalste ware dingen van het Woord.

De mens verschijnt ook in de geestelijke wereld als een of ander dier, maar zo verschijnt zijn aandoening vanuit de verte; zij die in de ware en de goede dingen uit de Heer zijn, verschijnen als lammeren en duiven; maar zij die in vervalste ware dingen en in geschonden goede dingen zijn, verschijnen als nachtuilen en vleermuizen; zij die in het van de naastenliefde gescheiden geloof zijn, zoals draken en bokken; zij die in de valse dingen vanuit het boze zijn, verschijnen als basilisken en krokodillen; en zij die zodanig zijn en toch de leerstellige dingen van de Kerk hebben bevestigd, zoals vliegende vurige slangen.

Hieruit kan men zien, dat de leer van de Kerk en het leven volgens die leer wordt verstaan onder het beeld van het beest, dat zij maakten voor hen die op de aarde wonen.

Maar wat er verder geschied is met hen die het beeld van het beest aanbaden, (zie, Openbaring 14:9-11; 19:20; 20:4).

Eendere dingen worden in de geestelijke zin aangeduid met de beelden in, Exodus 20:4,5; Leviticus 26:1; Deuteronomium 4:16-18; Jesaja 2:16; Ezechiël 7:20; 16:17; 23:14-16.

De afgoden en de gesneden beelden bij de Ouden waren beelden van hun godsdienstige en daarom worden daarmee de valse en de boze dingen van een leer aangeduid, nr. 459.

602. En het werd gegeven om het beeld van het beest een geest te geven, opdat het beeld van het beest ook zou spreken, betekent dat het hun werd toegestaan om die leer door het Woord te bevestigen, waar vanuit zij dan, als het ware levend gemaakt, wordt geleerd.

Met 'het werd gegeven' wordt aangeduid dat het werd toegelaten; alle valse dingen van de leer immers, evenals de boze dingen van het leven, vinden plaats vanuit toelating, zie het werk 'de Wijsheid van de Engelen aangaande de Goddelijke Voorzienigheid', nrs. 234 tot 274, nrs 275 tot 285, nr. 296; met het beeld van het beest wordt die leer aangeduid, nr. 601; met een geest geven aan het beeld van het beest, wordt aangeduid, die leer bevestigen vanuit het Woord; want niet ergens anders vandaan heeft enige leer van de Kerk geest en leven; opdat het beeld van het beest zou spreken, betekent dat zij, dus zo als het ware levend gemaakt, wordt geleerd.

Dat deze dingen worden verstaan onder het beeld van het beest een geest geven, opdat het zou spreken, is omdat in alle dingen van het Woord de geest en het leven is; de Heer immers heeft het Woord gesproken; vandaar is Hijzelf daarin; en Hij heeft het Woord zo gesproken, dat de afzonderlijke dingen daar vergemeenschapping hebben met de hemel en door de hemel met Hemzelf; het is de geestelijke zin daar, waardoor de vergemeenschapping wordt gegeven; en daarom zegt de Heer: *'De woorden die Ik tot ulieden spreek, zijn geest en leven'*, (Johannes 6:63).

603. En maken dat al wie het beeld van het beest niet aanbidden, gedood worden, betekent dat zij de verdoemenis uitspreken over hen die niet de leer van hun geloof als de heilige leer van de Kerk erkennen.

Met het beeld van het beest aanbidden, wordt aangeduid de leer van hun geloof erkennen als de heilige leer van de Kerk, want met aanbidden wordt aangeduid: als het heilige van de Kerk erkennen, nrs. 579, 580, 588, 597; en met het beeld van het beest wordt die leer aangeduid, nr. 601; met gedood worden wordt aangeduid geestelijk gedood worden, namelijk verdoemd worden, nr. 325 en elders; en omdat met gedood worden wordt aangeduid verdoemd worden, wordt er ook aangeduid voor ketter verklaard worden en van de kerkgemeenschap buitengesloten worden; deze wordt immers in hun ogen als een verdoemde aangezien. Dit doen de geleerden vanuit de geestelijkheid, die zich in de scholen en opleidingsinstituten van de verborgenheden van de rechtvaardigmaking hebben doordrenkt; vooral zij die

vanwege die verborgenheden in de trots van de geleerdheid zijn; dezen verdoemen allen die niet zo denken als zij en voor zoveel als zij het durven, gaan zij fel tegen hen tekeer. Ik kan dit vermelden, dat zij die zich van deze verborgenheden hebben doordrenkt en vandaar in de trots van de geleerdheid zijn geweest, in de geestelijke wereld zo fel gebeten zijn op hen die alleen de Heer aanbidden en niet het geloof-alleen als enig middel van het heil erkennen, dat zij ontvlammen van toorn en woede, als zij hen zien en eveneens als zij van verre de Goddelijke sfeer van de Heer en de sfeer van de naastenliefde rondom dezen voelen; aangezien dezen zodanig zijn, wordt daarom de draak beschreven als de meest op hen gebeten vijand, zoals, ‘dat hij stond vóór de vrouw die baren zou, nadat zij gebaard zou hebben, haar vrucht te verslinden; en dat hij achter de vrouw vanuit zijn mond water zoals een stroom wierp, om haar door de stroom te laten verzwelgen; en dat hij, vertoornd zijnde tegen de vrouw, heenging om oorlog te voeren met de overigen van haar zaad’, (Openbaring 12:4,15,17).

‘Dat vanuit de mond van de draak en vanuit de mond van het beest en vanuit de mond van de pseudoprofeet, drie onreine geesten uitgingen, de vorsen gelijk, om de hunnen te vergaderen tot de oorlog van de grote dag van God Almachtig’, (Openbaring 16:13-16; 19:19,20; 20:8-10); en ook, *‘dat het beest, opklimmend vanuit de afgrond, de twee getuigen doodde en hun lichamen op de straat van de grote stad wierp, die geestelijk wordt genoemd Sodom en Egypte en zij niet toelieten dat zij in graven gelegd werden’,* (Openbaring 11:7-9); met niet toelaten om in graven te leggen, wordt aangeduid verwerpen als verdoemden, nr. 506.

604. En het maakt dat het aan allen, kleinen en groten en rijken en armen en vrijen en knechten, betekent allen in die Kerk, van onverschillig welke stand, ontwikkeling of inzicht zij zijn.

Onder de kleinen en de groten, worden hier degenen verstaan die in mindere en in meerdere graad van waardigheid zijn, dus onverschillig van welke stand; onder de rijken en de armen worden degenen verstaan die meer en minder in erkentnissen zijn, nr. 206, dus van onverschillig van welke ontwikkeling; onder de vrijen en de knechten worden degenen verstaan die wijs zijn vanuit zich en die wijs zijn vanuit anderen, nr. 337; dus van onverschillig welk inzicht; vandaar nu worden onder allen, kleinen en groten, rijken en armen, vrijen en knechten, allen in die Kerk verstaan van onverschillig welke stand, ontwikkeling en inzicht en wel in de geestelijke zin.

605. En merkteken zal geven op hun rechterhand en op hun voorhoofden, betekent dat niemand als hervormd christen wordt erkend dan alleen hij die deze leer met geloof en liefde aanvaardt.

Met een merkteken geven, wordt aangeduid als hervormd christen erkennen, of dat men is van die belijdenis, die de Heer leert; het merkteken is de erkenning dat men zodanig is en tevens de belijdenis dat men het is; met de rechterhand wordt alles van de mens ten aanzien van de verstandelijke macht aangeduid, dus ten aanzien van het geloof; de rechterhand immers betekent de macht van de mens, nr. 457; met het voorhoofd wordt alles van de mens ten aanzien van de macht van de wil aangeduid, dus ten aanzien van de liefde; het voorhoofd immers betekent de liefde, nr. 347.

606. En dat niemand kan kopen of verkopen, indien hij niet heeft het merkteken of de naam van het beest of het getal van zijn naam, betekent dat het niemand geoorloofd is om vanuit het Woord te leren en dus niemand om in het priesterschap ingewijd, tot magister gelauwerd, met de doctorshoed begiftigd en orthodox genoemd te worden, dan alleen degene die deze leer erkent en zweert bij het geloof daaraan en de liefde daarvoor, of bij iets zodanigs dat daaraan gelijkvormig is of bij iets zodanigs dat niet ermee in strijd is.

Met kopen en verkopen wordt aangeduid zich erkennenissen verschaffen, hier die welke van die leer zijn en die leren, waarover hierna; met het merkteken wordt de erkenning als hervormd christen aangeduid en de belijdenis dat men het is, nr. 605; met de naam van het beest wordt de hoedanigheid van die leer aangeduid; met de naam het hoedanige, nrs. 81, 122, 165, 584; en met het beest wordt de leer aangeduid die door de leken, dus door de grote menigte, is aanvaard, nr. 567; en omdat gezegd wordt òf de naam van het beest, wordt er aangeduid het hoedanige of iets zodanigs dat daaraan gelijkvormig is; met het getal wordt het hoedanige van een zaak aangeduid, nr. 481 en omdat gezegd wordt òf het getal van zijn naam, wordt er aangeduid het hoedanige of iets zodanigs dat er niet mee in strijd is; dit wordt zo gezegd, omdat de leer die met de draak en zijn beest wordt aangeduid, niet eensluitend is in de koninkrijken waar de hervormden zijn, maar zij is eensluitend ten aanzien van dit beginsel of dit kernpunt van de leer: dat het geloof zonder de werken van de wet rechtvaardig maakt en zaligt.

Dat kopen en verkopen betekent zich erkennenissen verwerven en die leren, evenzo handel drijven, zaken doen, winst maken, staat vast uit deze plaatsen: *'alle gij dorstigen, gaat tot de wateren en gij die geen zilver hebt, gaat, koopt en eet; gaat, zeg Ik, koopt zonder zilver wijn en melk'*, (Jesaja 55:1).

'Gijlieden zijt om niet verkocht, derhalve zult gij niet met zilver losgekocht worden', (Jesaja 52:3).

'In uw wijsheid en uw inzicht had gij u schatten gemaakt en door de veelheid der wijsheid in uw koophandel had gij uw schatten vermenigvuldigd', (Ezechiël 28:4,5).

Aangezien met Tyrus de Kerk wordt aangeduid ten aanzien van de erkennenissen van het goede en het ware, worden daarom van Tyrus de volgende dingen gezegd: *'Alle schepen der zee waren om uw koophandel te verhandelen; Tarsis, uw handelaarster in zilver; Javan, Tubal en Mesech, dezen uw kooplieden, met de zielen des mensen dreven zij uw koophandel; Syrië, uw handelaarster, met chrysopaas; uw schatten, uw koophandels, uw marktwaren, zij die uw koophandel verhandelen, zij zullen vallen in het hart der zeeën ten dage van uw val'*, (Ezechiël 27:1).

'Huult, gij schepen van Tarsis, omdat Tyrus verwoest is, welker kooplieden vorsten zijn en de handelaren der geëerden der aarde', (Jesaja 23:1-8).

Iets eenders wordt onder handel drijven verstaan in de gelijkenis van de Heer ten aanzien van *'de mens die, alvorens buitenlands te reizen, aan zijn knechten talenten gaf om daarmee te handelen en winst te maken'*, (Mattheüs 25:14-20).

En ten aanzien van de ander *'die aan zijn knechten tien mina's gaf, om daarmee te handelen'*, (Lukas 19:12-26).

En over *'de in een akker verborgen schat, die een mens vond en verborg en hij verkocht alle dingen en kocht de akker'*, (Mattheüs 13:44).

En over *'hem die schone paarlen zocht, die, toen hij er een kostbare had gevonden, alle dingen verkocht en die kocht'*, (Mattheüs 13:35,46).

'Zodanig zijn geworden uw handelaren van uw jeugd aan; zij zijn, eenieder uit zijn streek, afgedwaald, er is geen die u redt', (Jesaja 47:15); en meermalen elders.

607. Hier is de wijsheid, betekent dat het van een wijze is om uit de dingen die in dit hoofdstuk zijn gezegd en ontvouwd, te zien en te verstaan, hoedanig de leer en het geloof ten aanzien van God en ten aanzien van de zaliging is bij de geestelijken.

Gezegd wordt 'hier', omdat de dingen worden verstaan die in dit hoofdstuk zijn gezegd en ontvouwd, in het bijzonder over het beest vanuit de aarde, waarmee de leer en het geloof daaruit over God en over de zaliging bij de geestelijken wordt aangeduid, nr. 594; want over dit beest worden deze dingen gezegd die in dit vers staan; en omdat het van een wijze of van de wijsheid is, om te zien en te verstaan hoedanig die leer en het geloof daaruit is, wordt er gezegd: hier is de wijsheid.

608. Die inzicht heeft, rekene het getal van het beest, betekent dat hij die in verlichting is uit de Heer, kan leren kennen het hoedanige van de bevestigingen van die leer en van dat geloof vanuit het Woord bij hen.

Die inzicht heeft, betekent in verlichting uit de Heer zijn; het getal rekenen, betekent het hoedanige leren kennen; met het getal wordt de hoedanigheid aangeduid, nrs. 348, 364, 448; en met rekenen wordt leren kennen aangeduid; en omdat het hoedanige dat met het getal wordt aangeduid, het hoedanige ten aanzien van het ware is en al het ware van de leer en van het geloof van de Kerk is vanuit het Woord, wordt daarom het hoedanige van de bevestigingen vanuit het Woord verstaan; dit is ook het hoedanige dat wordt aangeduid met het getal zeshonderdzesenzestig, waarover hierna.

609. Het getal immers eens mensen is het, betekent het hoedanige van het Woord en van de Kerk daaruit.

Met de mens wordt de wijsheid en het inzicht aangeduid, nr. 243, hier de wijsheid en het inzicht vanuit het Woord; en dus eveneens het Woord ten aanzien van de wijsheid en het inzicht bij de mens van de Kerk; de Kerk zelf verschijnt ook voor de Heer als mens; vandaar verschijnt de mens van de Kerk ten aanzien van zijn geest in de hemel zoals een mens volgens het hoedanige van de Kerk vanuit het Woord bij hem; zo is dit dus, wat hier met het getal eens mensen wordt aangeduid, omdat het volgt na deze woorden: die inzicht heeft, rekene het getal van het beest, waarmee wordt aangeduid, dat degene die in verlichting uit de Heer is, kan leren kennen het hoedanige van de bevestigingen van de leer en van het geloof ten aanzien van God en de zaliging bij de geestelijken; het hoedanige van de Kerk vanuit het Woord wordt ook aangeduid met de mens in nr. 920 en eveneens elders.

610. Zijn getal is zeshonderdzesenzestig, betekent dit hoedanige, namelijk dat door hen al het ware van het Woord is vervalst.

Met het getal van het beest wordt aangeduid het hoedanige van de bevestigingen van de leer en van het geloof bij hen, nrs. 608, 609; met zeshonderdzesenzestig, wordt al het ware van het goede aangeduid en omdat dit van het Woord wordt gezegd, wordt al het ware van het goede aangeduid; hier dus vervalst, omdat het het getal van het beest is.

Dat dit wordt aangeduid, is omdat 6 iets eenders betekent als 3 met 2 vermenigvuldigd; en 3 betekent het volle en alles en daarvan wordt gesproken met betrekking tot de ware dingen, nr. 505; en twee betekent het huwelijk van het ware en het goede; en omdat 6 is samengesteld uit die twee getallen, met elkaar vermenigvuldigd, betekent het daarom al het ware van het goede in het Woord, maar hier dus vervalst.; dat het ook door hen is vervalst, zie nr. 566.

Dat er wordt gezegd het getal 666, is omdat in dat getal, 6 wordt verdrievoudigd en de verdrievoudiging maakt volledig; de vermenigvuldiging met 100, vanwaar 600 en met 10 vanwaar 60, verandert daar niets aan, zie eerder nr. 348.

Dat zes het volle en alles betekent en gezegd wordt waar over de ware dingen van het goede wordt gehandeld, kan vaststaan uit die plaatsen in het Woord waar dat getal wordt genoemd; maar die betekenis van dat getal verschijnt niet helder dan alleen aan hen die de dingen zien waarover wordt gehandeld in de geestelijke zin, zoals dat de Heer zei, *'dat de zaden die in de goede aarde vielen, vrucht gaven tot dertig, tot zestig en tot honderd'*, (Markus 4:8,20; Mattheüs 13:8,23).

'Dat de heer des huizes uitging en arbeiders tot zijn wijngaard huurde omtrent de derde ure en omtrent de zesde ure', (Mattheüs 20:3,5).

'Dat op de tafel in de tabernakel broden waren gerangschikt in twee rijen, zes in elke rij', (Leviticus 24:6).

'Dat er zes watervaten gesteld waren naar de reiniging van de Joden', (Johannes 2:6).

.....
 'Dat de steden der toevlucht of de vrijsteden er zes waren', (Numeri 35:6,7; Deuteronomium 19:1-9).

'Dat het meetriet, waarmee de engel alle dingen van de Nieuwe Tempel en van de Nieuwe Stad mat, zes ellen was', (Ezechiël 40:5).

'Dat de profeet water zou drinken naar de maat, het zesde van een hun', (Ezechiël 4:11).

'Dat zij hefoffer zouden nemen het zesde van een efa van een homer tarwe', (Ezechiël 45:13).

Aangezien zes het volle betekent, is daarom de uitdrukking zessendelen ontstaan, waarmee in de geestelijke zin datgene wordt aangeduid wat volledig en geheel en al is, zoals 'dat zij een efa van een homer gerst zouden zessendelen', (Ezechiël 45:13); en over Gog 'Ik zal u doen omwenden en Ik zal u zessendelen', (Ezechiël 39:2), waarmee wordt aangeduid, dat bij hem al het ware van het goede in het Woord geheel en al vernietigd zou worden; wie onder Gog worden verstaan, zie nr. 859.

* * * * *

611. Hieraan zal ik deze gedenkwaardigheid toevoegen:

Allen die voorbereid zijn tot de hemel, wat plaatsvindt in de geestenwereld die midden tussen de hemel en de hel is, verlangen, na een volbrachte tijd met enig zuchten, naar de hemel en dan worden weldra hun ogen geopend en dan zien zij een weg die tot een of ander gezelschap in de hemel leidt; deze weg slaan zij in en ze klimmen op en tijdens het opklimmen vertoont zich een poort en daar staat een wachter; deze opent de poort en dan gaan zij naar binnen. Dan komt een ondervrager hen tegemoet die hun namens de bestuurder zegt dat zij verder naar binnen mogen gaan en naspeuren of er ergens huizen zijn die zij als die van hun herkennen; want voor iedere nieuweling-engel is er een nieuw huis; en indien zij dit vinden dan laten zij dat weten en blijven daar; maar indien ze het niet vinden, komen zij terug en zeggen dat zij het niet hebben gezien en dan wordt er door een zekere wijze daar onderzocht, of het licht dat in hen is, samenstemt met het licht dat in het gezelschap is en vooral of de warmte samenstemt.

Het licht van de hemel immers is in zijn wezen het Goddelijk Ware en de warmte van de hemel is in haar wezen het Goddelijk Goede, beide voortgaand uit de Heer, als Zon daar. Indien een ander licht en een andere warmte dan het licht en de warmte van dat gezelschap in hen is, worden zij niet opgenomen, dat wil zeggen, indien een ander ware en een ander goede in hen is; daarom gaan zij daar weg en gaan dan langs wegen die geopend zijn tussen de gezelschappen in de hemel; en dit net zolang tot zij een gezelschap vinden dat geheel en al met hun aandoeningen overeenstemt en daar ontvangen zij een woning tot in het eeuwige. Zij zijn dan immers onder hun gelijken, zoals onder verwanten en vrienden, die zij, omdat ze in een eendere aandoening zijn, van harte liefhebben, en daar zijn ze in het geluk van hun leven en in de verrukking van hun gehele gemoed vanuit de vrede van de ziel; er is immers in de warmte en in het licht van de hemel een onuitsprekelijke verrukking die wordt vergemeenschap; dit gebeurt met hen die engelen worden.

Maar zij die in de boze en valse dingen zijn, mogen met toestemming tot de hemel opklimmen; maar wanneer zij daar binnengaan, beginnen zij te zieltogen en met moeite te ademen en kort daarna wordt hun gezicht verduisterd en hun verstand verdonkerd en het denken houdt op en de dood zweeft voor hun ogen en zo staan zij daar als boomstronken. Dan begint hun hart te bonzen en hun borst benauwd en hun gemoed door angst aangegrepen te worden en zij worden meer en meer gemarteld en in die staat kronkelen zij zich zoals een slang die bij het vuur wordt gehouden en daarom wentelen zij zich van daar weg en gaan

langs een afgrond, die dan vóór hen verschijnt en daar storten zij zich in, en komen ook niet tot rust dan in de hel bij hun gelijken, waar zij adem kunnen halen en hun hart vrij klopt. Daarna dragen zij de hemel haat toe en verwerpen zij het ware en lasteren zij hartgrondig de Heer, omdat ze geloven dat hun martelingen en kwellingen in de hemel uit Hem kwamen. Uit deze weinige dingen kan men zien, hoedanig het lot is van hen die in het geheel geen waarde hechten aan de waarheden, die toch het licht maken waarin de engelen van de hemel zijn, en die in het geheel geen waarde hechten aan de goede dingen, die toch de warmte maken waarin de engelen van de hemel zijn.

Verder kan men hieruit zien, hoezeer degenen dwalen die geloven dat eenieder de hemelse gezegendheid kan smaken, als hij maar tot de hemel wordt toegelaten; het huidige geloof immers is, dat in de hemel opgenomen worden, alleen vanuit barmhartigheid geschiedt en dat de opneming in de hemel zo is als iemand die in de wereld in een bruiloftswoning binnenkomt en dan tevens in de vreugde en de blijdschap daar; maar laten zij weten, dat er een verbinding van de aandoeningen is in de geestelijke wereld, aangezien de mens dan een geest is en het leven van de geest is de aandoening, en vanuit die en volgens die is het denken; en dat de aandoening van een gelijke soort verbindt en de ongelijksoortige aandoening ontbindt, en dat het ongelijksoortige martelt: de duivel in de hemel en de engel in de hel; daarom zijn zij nauwkeurig gescheiden volgens de diversiteiten, variëteiten en de verschillen van de aandoeningen die van hun liefde zijn.

Het werd gegeven meer dan driehonderd personen uit de geestelijkheid van de hervormde wereld te zien, allen geleerden, omdat zij het geloof-alleen hadden weten te bevestigen tot aan de rechtvaardigmaking toe, en sommigen nog verder; en omdat bij hen ook het geloof was, dat de hemel slechts een toelating uit genade is, werd hun ook toestemming gegeven om tot een hemels gezelschap op te klimmen, dit behoorde echter niet tot de hogere gezelschappen. Toen zij zo samen opklommen, werden zij vanuit de verte gezien zoals kalveren en toen zij de hemel binnengingen, werden zij door de engelen voorkomend ontvangen, maar toen zij een gesprek begonnen, maakte zich een beving van hen meester, daarna een huivering en tenslotte een marteling zoals die van de dood, en toen wierpen zij zich halsoverkop neer, en terwijl zij neerstortten werden zij gezien zoals dode paarden.

Dat zij bij het opklimmen zoals kalveren werden gezien, was omdat de opspringende natuurlijke aandoening van te zien en te weten vanwege de overeenstemming zoals een kalf verschijnt; en dat zij bij het neerstorten zoals dode paarden verschenen, was omdat het verstand van de waarheden in het Woord vanwege de overeenstemming zoals een paard verschijnt, en geen verstand van het Woord zoals een dood paard.

Er waren jongens beneden die hen zagen neerdalen en door hen bij het neerdalen werden gezien als dode paarden.

Toen keerden de jongens hun aangezichten af en zeiden tot hun meester die bij hen was: ‘Wat is dat voor een wonderteken; wij hebben mensen gezien en nu zien wij in hun plaats dode paarden, waarvan wij ons aangezicht hebben afgewend omdat we het niet konden aanzien; meester, laten wij niet op deze plaats blijven, maar weggaan’.

Zij gingen heen en onderweg onderrichtte de meester hen toen over wat een dood paard betekent, en hij zei: ‘Het paard betekent het verstand van het Woord; alle paarden die jullie gezien hebben, betekenden dit; wanneer immers een mens loopt te overdenken vanuit het Woord, dan verschijnt die overdenking vanuit de verte zoals een paard, edel en levend al naar hij het Woord geestelijk overdenkt; en omgekeerd, erbarmelijk en dood al naar hij het stoffelijk overdenkt’.

Toen vroegen de jongens: ‘Wat is geestelijk en stoffelijk overdenken vanuit het Woord?’ De meester antwoordde: ‘Ik zal dit met voorbeelden toelichten; wie overdenkt niet, als hij het Woord leest, over God, over de naaste en over de hemel; ieder die over God denkt alleen vanuit de persoon en niet vanuit het wezen, die denkt stoffelijk; en verder, wie over de naaste denkt alleen vanuit de vorm en niet vanuit de hoedanigheid, die denkt stoffelijk; en wie over

de hemel denkt alleen vanuit de plaats en niet vanuit de liefde en de wijsheid, waar vanuit de hemel is, die denkt eveneens stoffelijk’.

Maar de jongens zeiden: ‘Wij hebben over God gedacht vanuit de persoon, over de naaste vanuit de vorm, wat de mens is, en over de hemel vanuit de plaats; zijn wij daarom, toen wij het Woord lazen, aan iemand als dode paarden verschenen?’

De meester zei: ‘Nee, jullie zijn nog jongens en hebben niet anders kunnen denken; maar ik heb bij jullie de aandoening van weten en verstaan waargenomen en omdat deze geestelijk is, hebben jullie ook geestelijk gedacht.

Maar om terug te komen op wat ik hiervoor heb gezegd, namelijk dat iemand die stoffelijk denkt wanneer hij het Woord leest of vanuit het Woord iets overdenkt, vanuit de verte verschijnt zoals een dood paard, maar iemand die geestelijk denkt, zoals een levend paard, en dat diegene stoffelijk denkt over God en over de Drievuldigheid van God, die alleen vanuit de persoon denkt en niet vanuit het Wezen; er zijn immers tal van attributen van het Goddelijk Wezen, zoals: de almacht, de alwetendheid, de alomtegenwoordigheid, de barmhartigheid, de genade, de eeuwigheid en andere; en er zijn attributen die voortgaan vanuit het Goddelijk Wezen, als de schepping en de instandhouding, het behoud en de verlossing, de verlichting en het onderricht; ieder die over God alleen vanuit de persoon denkt, maakt drie goden, omdat hij zegt dat de ene God de Schepper en de Instandhouder is, de andere de Heiland en de Verlosser, en de derde de Verlichter en de Onderrichter; maar ieder die over God vanuit het Wezen denkt, maakt één God, en zegt: ‘God heeft ons geschapen en houdt ons in stand, Hij verlost en zaligt ons en Hij verlicht en onderricht ons.

Dit is de oorzaak dat zij die over de Drievuldigheid van God denken vanuit de persoon, en zo dus stoffelijk, niet anders kunnen dan vanuit de voorstellingen van hun denken, dat stoffelijk is, uit de éne God er drie maken, maar toch worden zij, tegen hun denken in, gehouden om te zeggen dat in elk van hen de gemeenschap van alle attributen is, en dit met enig en alleen als oorzaak dat zij zoals door een tralievenster ook over God vanuit het Wezen hebben gedacht; en daarom, mijn leerlingen, denkt over God vanuit het Wezen, en vanuit dit over de Persoon; immers, denken vanuit de persoon over het Wezen, is stoffelijk denken ook over het Wezen, maar denken vanuit het Wezen over de Persoon, is geestelijk denken ook over de Persoon. De oude heidenen hebben, omdat zij stoffelijk dachten over God en eveneens over de attributen van God, niet slechts drie goden verzonnen, maar zelfs meerdere, tot honderd aan toe.

Weet dat het stoffelijke niet in het geestelijke invloeit, maar het geestelijke in het stoffelijke; iets eenders is het geval met denken over de naaste vanuit de vorm en niet vanuit diens hoedanigheid, eveneens met het denken over de hemel vanuit de plaats en niet vanuit de liefde en de wijsheid, waaruit de hemel bestaat; iets eenders is eveneens het geval met alle en de afzonderlijke dingen die in het Woord zijn; en daarom kan degene die een stoffelijk idee over God koestert, en tevens over de naaste en over de hemel, niet wat ook verstaan; voor hem is het Woord een dode letter, en hijzelf verschijnt vanuit de verte, wanneer hij het leest of daarover nadenkt, zoals een dood paard.

Degenen, die jullie uit de hemel hebben zien neerdalen en die voor jullie ogen zoals dode paarden werden, waren degenen die het redelijk gezicht bij zichzelf en bij anderen hebben toegesloten door dit eigenaardige dogma, dat ‘het verstand onder de gehoorzaamheid aan hun geloof moet worden gehouden’, en er daarbij niet aan denken dat een door de godsdienst toegesloten verstand zo blind is als een mol en dat daarin louter donkerheid heerst, en wel zo’n donkerheid die al het geestelijk licht van zich afwerpt, de invloeiing ervan uit de Heer en vanuit de hemel verstoopt en voor die invloeiing een grendel schuift in het zinlijk lichamelijke, dus ver beneden het redelijke in de dingen van het geloof, dat wil zeggen, die een grendel zet bij de neus en het vastzet in het kraakbeen ervan, ten gevolge waarvan hij daarna de geestelijke dingen zelfs niet kan ruiken; waarvandaan sommigen zodanig zijn geworden, dat

zij, wanneer zij de geur vanuit geestelijke dingen ruiken, flauwvallen; onder geur versta ik de doorvatting.

Dezen zijn het die van God drie goden maken; zij zeggen weliswaar vanuit het Wezen, dat God één is, maar toch maken zij, wanneer zij bidden vanuit hun geloof, hetgeen is dat God de Vader Zich erbarme ter wille van de Zoon en de Heilige Geest zende, klaarblijkend drie goden; zij kunnen niet anders, zij bidden immers tot de éne, dat Hij Zich erbarme ter wille van de ander en de derde zende’.

Toen onderwees hun meester hen over de Heer, dat Hij de ene God is, in Wie de Goddelijke Drievuldigheid is.

EINDE HOOFDSTUK 13